

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ—ΜΟΥΣΙΚΗ—ΘΕΑΤΡΙΚΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΝΕΩΝ

Α'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 3ου

ΣΑΜΟΣ—ΒΑΘΥ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1923

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΜΗΡΟΣ—Οδύσσεια (Σ. 266—366) Μεταφρ. Ζ. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΕΛΕΝΗ ΒΕΛΛΑ—Μία ματιὰ στὰ Θέατρα.

Γ. ΛΟΓΗΣ—'Η Ὄρα φεύγει

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ—Ecloga

Θ. ΣΤ.—'Η Φιλαρμονική Σάμου

ΑΡΙΣΤΟΣ ΡΩΜΗΣ—Βαθύ. . . .

ΓΙΑΝΗΣ ΒΟΥΛΗΣ—Νηπιώτικο.

Θ. ΣΤ.—Δάκρυα.

Ἄλληλογραφία κλπ. κλπ.

«ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ»
 ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ-ΜΟΥΣΙΚΗ-ΘΕΑΤΡΙΚΗ
 ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΝΕΩΝ

Συνδρομαί δι' ἕν ἔτος	Ἑσώτεριου	Δραχ.	30
»	Ἀμερικῆς	Δολλ.	5
»	Ἀγγλίας- Ἀποικιῶν	Λίρα	1
»	Γαλλίας	Φρ.	50
»	Λοιπῶν Εὐρωπ. Κ. ατόν	»	50

ΟΣΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ
 ΝΑ ΜΑΣ ΤΟ ΔΗΛΩΟΥΝ

Διὰ πληροφορίας, Συνδρομαί κλπ. ἀπευθύνεσθε:
 Φιλοτεχνικὸν Ὅμιλον Νέων Σάμος-Βαθύ-Ἑλλάς.
 Διὰ ζητήματα τῆς Συντάξεως,
 «Μηνιαίαν Ἐπιθεώρησιν»

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΥΕΛΙΚΩΝ

ΧΡ. ΚΛ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

ΣΑΜΟΣ—ΒΑΘΥ

ΖΗΣΙΜΟΣ ΘΕΜΕΛΗΣ

Ἴατρος—παθολόγος

Ἀπολυθεὶς καὶ πάλιν τῶν τάξεων τοῦ Στρατοῦ,
 ἔνθα ἐπὶ δεκαετίαν ὄλην ἐξήσκησε τὸ ἐπάγγελμά του
 εἰς διαφόρα Στρ. Νοσοκομεία ὡς ἐσώτερος ἰατρός
 καὶ διευθυντής. Δέχεται ἐν τῷ ἰατρείῳ του
 παραπλευρῶς τοῦ Πλοθηνχωματίου, καθ' ἑκάστην
 9—12 π. μ. καὶ 4—6 μ. μ.

Ἐπιτελοῦνται πᾶσαι αἱ νεωτάται Θεραπευτικαὶ
 μέθοδοι, ενεργοῦνται παντὸς εἶδους χημικαὶ καὶ μι-
 κροβιοσκοπικαὶ ἐξετάσεις.

Ἐφαρμογὴ τοῦ Νεο—606 καὶ Νεο—Τρε-
 πὸλ μὲ ἐξοχα ἀποτελέσματα.

THE CARGO BOAT DESPATCH CO

General Wharfingers

Importers, Exporters, & c

Telegraphic Address: «DESPATCHO» Colombo

Code used

A. B. C. 5th Edition—P. O. Box. No 178

ΟΛΟΙ ΣΤΟ

ΑΘΗΝΑΪΚΟΝ

Β. ΒΟΥΛΓΑΡΗ & Ν. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

ΣΑΜΟΣ—ΒΑΘΥ

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ ΦΥΛΛΑΔ

Ἦγη ἐκτάκτως ἐνδιαφέρουσα

Ἡ Ἱστορία τῆς «ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗΣ Σ

Ἡ Θεατρικὴ κίνησις τῶν Ἀθηνῶν.

ΕΙΚΟΝΕΣ

κτλ. κτλ. κτλ.

ΚΟΥΡΕΙΟΝ ΕΜ. ΠΑΡΑΣΥ

Πλατεῖα Πυθαγόρου

ΣΑΜΟΣ—ΒΑΘΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΦΟΥΡΟΣ ΚΑΙ

Φωνογράφος—Πιάνο—Μοτοσυκλ

Ἐξαρτήματα αὐτοκινήτων καὶ ἀμο

Πόρτ-Σάιτ (Αἴγυ

ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ

Μ. Χ. Χ. ΚΑΡΑΘΑΝΑ

ΣΑΜΟΣ—

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ

«ΤΟ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ»

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

Ὅλα τὰ εἶδη τῆς Ζαχαροπλαστικῆς.—Κοινὸν
 Κακάο, Τσαϊ ἐξαιρετικῆς ποιότητος, Μπ
 φραπέ, Παγωτά.

Κ. ΚΩΣΤΑΚΗΣ

Ἴατρος

Μαυροκορδάτου 14

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟ
 ΝΙΚ. ΚΑΡΠΟΥΣΗ

Σάμος—

E. M. MACRIS & Co

General Tebaconiste
 Wine and Provision Merchants,
 Importers of General Foreign
 Coods, Watches. etc.

Telegrams:—«MACRIS»
 ICHANC

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ-ΜΟΥΣΙΚΗ-ΘΕΑΤΡΙΚΗ

ΚΑΤ' ΕΤΟΣ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΝΕΩΝ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΣΑΜΟΣ - ΒΑΘΥ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1923

Σ 266-366

Κί' ἄρχισε ἐκεῖνος παίζοντας γλυκί νὰ τραγουδήσει,
Ἄρης πῶς ἀγάπησε τὴν ὄμορφη Ἀφροδίτη
πῶς κρυφὰ πρωτόομιξαν στὸν πύργο τοῦ Ἥφαιστου,
ἀφοῦ πολλὰ τῆς χάρισε, τοῦ ἀτίμασε τὸ στῶμα.
ἔτρεξε ὁ Ἥλιος ἄξαφνα, γοργὸς μαντατοφόρος, 270
νὰ τοὺς εἶδε ἀγκαλιαστοὺς νὰ σφιξοῦν ἀπ' ἀγάπη.
ὁ Ἥφαιστος, σὰν ἄκουσε τὸ θλιβερὸ μαντάτο,
ὁ γυφταριὸ τοῦ κίνησε μὲ τὸ κακὸ στό τοῦ.
καὶ βάζοντας στὸ κίτησοιο τὸ γιγαντινὸ ἀμόνι,
ἐπάστα δύχτια κ' ἄλλα γι' αὐτοὺς σφυροκοποῦσε 275
νὰ πιαστοῦν κ' ἀσάλευτοι νὰ μείνουν ἐνωμένοι.
ἀπ' τὸ θυμὸ τοῦ ἀφρίζοντας σὰν ἐφκίασε τὰ δύχτια,
ἐπὶ τοῦ πῆγε ποῦχε ἐκεῖ τὸ νυφικὸ τοῦ στῶμα,
ἀπλῶνε γύρω τὰ δεσμὰ στοῦ κρεβατιοῦ τὰ πόδια,
ἀπάνω κρέμουνταν πυκνὰ κατάκορφα ἀπ' τὴ στέγη,
ἐπὶ τὰ σὰν ἀραχνόπλεχτα ποῦ καὶ τῶν ἀθανάτων 280
ἐμάτι δὲ θὰ τὰ βίλεπε. Γιατί εἶταν καμωμένα
ἐπὶ πονηριὰ ἀξεπέραστη. Καὶ στὸ κρεβάτι κύκλο
ἐπὶ ἀπλῶσε τὰ δολερὰ πλεμάτια, γιὰ τὴ Λῆμνο
ἐπὶ ἀμώθηκε πῶς ἔφυγε τὴν ὄμορφοχτισμένη,
ἐπὶ ἐξῆωρα τὴ χώρα αὐτὴ τὴν ἀγαποῦσε ἀπ' ὄλες.
ἐπὶ σὰν τυφλὸς δὲ βίγλιζε κ' ὁ χρυσοαστραφῆς Ἄρης 285
ἐπὶ εἶδε τὸν καλότεχνο θεὸ ποῦ ἀναχωροῦσε,
ἐπὶ γιὰ τὸν πύργο κίνησε τοῦ δοξασμένου Ἥφαιστου,
ἐπὶ ὀδῶντας τῆς καλῶστῆς Κυθέρειας τὴν ἀγάπη.
ἐπὶ ὄλις ἀπ' τὸν ἀνίκητο πατέρα τῆς τὸ Δία
ἐπὶ ὄρισε καὶ καθόντανε κ' ὁ Ἄρης μῆκε μέσα 290
ἐπὶ εὐθύς γλυκὰ τὴ χάδεψε καὶ τρυφερὰ τῆς εἶπε·
ἐπὶ Πᾶμε στὴν κλίνη, ἀγάπη μου, τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε.
ἐπὶ Ὁ Ἥφαιστος δὲν εἶναι ἐδῶ, μὸν γιὰ τὴ Λῆμνο πῆγε
ἐπὶ ἐκεῖ τοὺς ἀγριόφωνους τοὺς Σίντιες νᾶνταμῶσει».
ἐπὶ Εἶπε, κ' ἐκεῖνη μὲ χαρὰ νὰ κοιμηθοῦν ποθοῦσε 295
ἐπὶ καὶ στὸ κρεβάτι ἀνέβηκαν γλυκὸ νὰ πάρουν ὕπνο.
ἐπὶ Μὰ γύρω τοὺς ἀπλώθηκαν τὰ τεχνικὰ πλεμάτια
ἐπὶ τοῦ βαθυστόχαστου θεοῦ καὶ μήτε νὰ σαλέψουν
ἐπὶ ποθοῦσαν πιά τὰ μέλη τους μήτε νὰ τὰ σηκῶσουν,
ἐπὶ καὶ εἶδαν πιά τότε ἀδύνατο πῶς εἶταν νὰ γλυτώσουν.
ἐπὶ Ἐτὴν ὥρα πλάκωσε ἄξαφνα κ' ὁ ἔξακουστὸς Τεχνίτης 300
ἐπὶ ἔπαιξε ξανὰ γυρίζοντας, προτοῦ νὰ πάει στὴ Λῆμνο,
ἐπὶ καὶ αὐτὸ τοῦ φύλαγε σκοπὸς κ' ὄλα τοῦ τᾶπε ὁ Ἥλιος
ἐπὶ καὶ πῆγαινε στὸ πύργο του μὲ σπλάχνα ματωμένα.
ἐπὶ Ἐτάθηκε ἐμπρὸς στὶς ἐξωπορτες κ' ἀφρίζε ἀπ' τὸ θυμὸ του
ἐπὶ καὶ μὲ μεγάλες ἐσοκυζε φωνὲς στοὺς ἀθανάτους· 305
ἐπὶ Δία πατέρα κ' οἱ λοιποὶ μακαριστοὶ κ' αἰώνιοι,
ἐπὶ ὄλα νὰ ἰδεῖτε ἀβάσταχτες δουλιές ποῦ νὰ τις κλαῖτε,
ἐπὶ πῶς πάντα μὲ καταφρονάει ἡ Ἀφροδίτη ἐμένα,
ἐπὶ ποῦμαι χωλὸς κ' ἀγάπησε τὸν διαστρεμένον Ἄρη,
ἐπὶ καὶ αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνος ὄμορφος κ' εἶνε γερός· στὰ πόδια 310
ἐπὶ καὶ ἐγὼ στὸν κόσμῳ βρέθηκα νὰ γεννηθῶ σακάτης.
ἐπὶ Μὰ δὲ μοῦ φταῖνε ἄλλος κανεὶς μὸν οἱ γονοὶ μου φταῖνε
ἐπὶ ποῦ ἄμποτε νὰ μὴ μ' ἔκαναν. Μὰ ἰδεῖτε πῶς κοιμούνται
ἐπὶ ἀπάνω στὸ κρεβάτι μου ἀγκαλιασμένοι οἱ δύο τους,
ἐπὶ καὶ σκάζω ἐγὼ νὰ τοὺς θωρῶ. Μὰ μ' ὄλο τους τὸν πόθο,

θαρωῶ πῶς ἔτσι ἄλλη γορὰ δὲ θὰ ξαναπλαγιάσουν. 315
Θὰ πάθουν γλήγωρα κ' οἱ δύο νὰ πέσουν σὲ κρεβάτι.
Μὰ τώρα ἐδῶ θὰ τοὺς κρατοῦν τὰ δύχτια κ' ἡ παγίδα,
ὡστόσο κ' ὁ πατέρας τῆς τὴν προῖκα μοῦ γυρίσει,
ὄση γιὰ τὴν ξετοίπωτη τὴν κόρη του μοῦ πῆρε.
Γιατί εἶν' ἡ κόρη τοῦ ὄμορφη, μὰ δεβαστάει τοὺς πόθους
Εἶπε, καὶ στὸ χαλκόστρωτο παλάτι συναζόνταν 321
ὄλοι οἱ θεοὶ, κ' ὁ σαλευτῆς τῆς γῆς ὁ Ποσειδῶνας,
κ' ὁ καλοθελήτης Ἑρμῆς κ' ὁ Φοῖβος ὁ προστάτης.
Μόνον οἱ θεὲς ἀπόμειναν ἀπὸ ντροπὴ στὸ σπῆτι.
Κι' οἱ ἀγαθόδωροι θεοὶ στὶς ἐξωπορτες σταθῆκαν 325
κ' ὄλοι ξεκαρδιστήκανε στὰ γέλια οἱ ἐπουράνιοι,
τὶς τέχνες ὅταν εἶδαν τοῦ βαθυγνώστη Ἥφαιστου,
κ' ἔτσι ὁ καθένας ἔλεγε στὸ διπλανὸ γυρνώντας·
» Ὅσοσο οἱ ἀσκημες δουλιές καλὸ δὲν ἔχουν τέλος.
Φτάνει ὁ ὄκνος τὸν γλήγωρο, καθὼς καὶ τώρα, νὰ τα!
ὁ κουτσοπόδης Ἥφαιστος τὸν ἔπιασε μὲ τέχνη 330
τὸν Ἄρη κ' ὁ πῖδὸ γλήγωρος ἀπ' τοὺς θεοὺς ἄς εἶταν
ποῦ κατοικοῦν στὸν Ὀλυμπο καὶ θὰ τὸν προστιμήσει.»
Τέτοιες κουβέντες οἱ θεοὶ μιλοῦσαν μεταξύ τους.
Κι' ἔτσι εἶπε τότε στὸν Ἑρμῆ τοῦ Δία ὁ γιὸς ὁ Ἀπόλλος.
» Τοῦ Δία γιὰ γοργόδρομο, ἀγαθοδότῃ Ἑρμῆ μου, 335
θὰ ἔθελες τάχα στὰ σφιχτὰ δεσμὰ πιασμένους νᾶσαι,
ἂν σὲ κρεβάτι πλάγιαζες μὲ τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτη»;
Κι' ἀπάντησε ὁ γοργόφτερος Μαντατοφόρος κ' εἶπε,
» Ἄμποτε αὐτὸ νὰ γίνονταν, προστάτῃ ἀφέντῃ Ἀπόλλο,
κ' ἄλλα τόσα τρεῖς φορές δεσμὰ νὰ μὲ κυκλῶνουν, 340
κ' ὄλοι ἄς κοιτάζατε οἱ θεοὶ μὲ τὶς θεές, ἐγὼ ὄμως
στὴν ἀγκαλιά μου νὰ κρατῶ τὴ γελαστὴ Ἀφροδίτη.»
Ἐτσι εἶπε κ' οἱ ἀθάνατοι θεοὶ γελάσανε ὄλοι.
Μόνος τῆς γῆς ὁ Σαλευτῆς ἀπ' ὄλους δὲ γελοῦσε,
μὸν πάντα αὐτὸς τὸν Ἥφαιστο τὸν ἔξακουστὸν τεχνίτη 345
παρακαλοῦσε κ' ἔλεγε νὰ λύσει πιά τὸν Ἄρη.
Κι' ἔτσι μὲ λόγια φιλικὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦπε·
» Λῦσ' τον κ' ἐγὼ σοῦ ὑπόσχομαι γι' αὐτὸν ὅπως τὸ θέλεις
μπρὸς στοὺς παντοτεινοὺς θεοὺς τὸ δίκιο νὰ πλερώσει.»
Τότε ἔτσι πάλε ὁ ἔξακουστὸς πρωτοτεχνίτης εἶπε·
» Μὴ μοῦ γυρεύεις, Σαλευτῆ τῆς γῆς, αὐτὴ τὴ χάρη. 350
Ψεύτικη κάθε ἐγγύηση ποῦ δώσεις γιὰ τοὺς ψεῦτες.
Πῶς θὰ σὲ πιάσω τότε ἐγὼ μπροστὰ στοὺς ἀθανάτους,
ἂν φύγει αὐτός, γλυτώνοντας ἀπὸ δεσμὰ καὶ χρέος»;
Τότε ἔτσι πάλε τᾶπαντᾶ κ' ὁ Σαλευτῆς τοῦ Κόσμου·
» Ἄν φύγει ὁ Ἄρης, Ἥφαιστε, τὸ χρέος νὰ γλυτώσει 355
τότε σοῦ τάζω πῶς ἐγὼ γι' αὐτὸν θὰ στὸ πλερώσω.»
Τότε ἔτσι πάλε ὁ ἔξακουστὸς πρωτοτεχνίτης τοῦπε·
» Δὲν πρέπει, μήτε καὶ μπορῶ νὰ σ' ἀρνησθῶ τὸ λόγο.»
Ἐτσι σὰν εἶπε ὁ Ἥφαιστος ἔξελουσε τὰ δεσμὰ τους.
Κι' ἐκεῖνοι, ἀφοῦ ξελύθησαν ἀπ' τᾶσπαστα πλεμάτια 360
πετάχτηκαν κ' ἔφυγε εὐθύς ὁ Ἄρης γιὰ τὴ Θράκη,
καὶ γιὰ τὴ Κύπρῳ ἡ γελαστὴ ἔξέκινησε Ἀφροδίτη
στὴν Πάφῳ, ποῦχε ἐκεῖ Ναὸς, βωμὸ μωσακχισμένο.
Σὰν πῆγε ἐκεῖ τὴν ἔλουσαν οἱ Χάρεις καὶ μὴ οὐράνια
μυρωδικὰ τὴν ἀλειψαν, ποῦ στοὺς θεοὺς ταιριάζουν, 365
καὶ μ' ὄμορφα τὴ στόλισαν σκοτυῖα, τὸ νοῦ νὰ χάσεις.

ΣΑΜΟΣ

Μεταφραστῆς ΖΗΣΙΜΟΣ ΣΙΔΕΡΗΣ

Ἀκόμη καὶ τὰ ὄνειρα ποὺ ἔβλεπα ἦταν ὡραία. Δὲν θυμάμαι νὰ εἶδα ἄλλοτε γοητευτικώτερα. Ἦμουν εὐτυχὴς καὶ στὸν ὕπνο μου.

Τὶς τελευταῖες μέρες μονο, τὰ βράδια, αἰσθανόμουν κάποια ἐξάντληση, ὡς νὰ γὰ πυρετό, ἀλλὰ τὸ κέφι μου ἦταν ἀμετάβλητο.

Στὸν ὕπνο μου ἴδωνα πολὺ, ἀλλὰ ἀποζημιονόμουν με τὰ τόσο ὁμορφα ὄνειρατα.

Σὲ κούρασα πιστεύω ἀρκετὰ με τὶς μικρολεπτομέρειες ποὺ ἀνακάτεψα στὴν ἱστορία μου. Ἀλλὰ εἶνε τὰ μόνια περιστατικά ποὺ ἀφίνω νὰ γυρίζουν ἐλεύθερα, στὸ κουρασμένο μου κεφάλι.

Τώρα θ' ἀρχίσω ἄλλη περίοδο ποὺ θὰ προτιμοῦσα νὰ μὴν τὴν ἀναφέρω καθόλου. Δὲν ξέρεις πόσο κόπο μοῦ κάνει νὰ ζαναφέρω στὸ νῦν μου κείνη τὴν ἐποχὴ ποὺ γέμισε τὴ ζωὴ μου ὅλη με τὰ ἐρείπιά της.

Θὰ σοῦ τὰ διηγηθῶ συνοπτικά, ἴσως κάπως ἀσύνδετα καὶ νὰ με συγχωρεῖς. Ἄλλοτε τὰ συμπληρώνω.

Απὸ τὴν πείρα ἔμαθα πῶς σύμφωνα με τοὺς ἀγραφους νόμους, ὕστερα ἀπὸ χαρὲς καὶ ἐπιτυχίες πρέπει νὰ προσμένει κανεὶς τὴν καταστροφή καὶ τὴ συμφορὰ. Τότε ὁμως νόμιζα πῶς εἶχα κάμει σύμβαση με τὴν τύχη γιὰ νὰ με εὐνοεῖ· μὰ ὁ ἥλιος τῶν εὐτυχισμένων ἡμερῶν πέρασε τὸν τροπικὸ καὶ ὁ χειμῶνας τῆς ζωῆς, με τὶς φουρτούνες του πλάκωσε ἄγριος καὶ βαρὺς.

Σὲ τρεῖς νύχτες... μέσα σὲ τρεῖς νύχτες οἱ ἐντιμοὶ ὁμοτράπεζοι τῆς πράσινης τσόχας μοῦ ζετίναζαν τὶς τσέπες μου καὶ ἀπὸ τὴν τελευταία δεκάρα.

Οὔτε νὰ ζαναπαίζω πιά μαρούσα. Τώρα τί γίνεται; Ὁ Μπαμπᾶς ἦταν ὁ μόνος ἀρμόδιος νὰ σώσει τὴν κατάσταση καὶ ἓνα τηλεγράφημα στάληκε ἀμέσως ἀσθένῳ βαρέως ἀποστείλατε τοῦλάχιστον χιλίας».

Ἀντὶ ὁμως νάρθοῦν οἱ τοῦλάχιστον χιλίες ἦρθαν μόνον τρακόσες πενήντα. Ἄλλη γρουσουζιά κι' ἀποδῶ.

Ἀργότερα ἔμαθα πῶς τὴν ὥρα ποὺ ὁ μπαμπᾶς ἐπρόκειτο νὰ στείλει τὰ χρήματα ποὺ ζητοῦσα, βρῆκε κάποιον ὁποῖος, γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ φαίνεται, τοῦ ἀνήγγειλε πῶς με εἶδε πρὸ δύο ἡμερῶν στὴν Ἀθήνα καὶ δτι εἶμαι πολὺ καλά, πολὺ εὐθυμος κτλ.

Τὸ τί τράβηξα τὸν μῆνα κείνον δὲν περιγράφεται.

Δὲν καταλάβαινα ὁμως ἂν τὸ σῶμα μου ὑπέφερε ἀπὸ ἀρρώστεια τῆς ψυχῆς, γιὰ ἡ ψυχὴ ἀπὸ σωματικὸ νόσημα. Τὸ βέβαιον ὁμως εἶνε ὅτι γίνονταν κάποια ἀλληλεπίδραση καὶ ἐπειδὴ ἐνοιῶθα τὸν ἑαυτὸ μου ἄσχημα, ἀπὸ μέρα σὲ μέρα, τράβηξα ἓνα πρῶτὸ στὸ γιατρό.

Ὁ καθηγητὴς μ' ἐξέτασε πολλὴ ὥρα.

«Δὲν ἔχετε τίποτε ἐπὶ τοῦ πρὸντος, μοῦ εἶπε. Φάρμακα δὲν θὰ σᾶς δώσω! Σᾶς συμβουλεύω καλὴ τροφή, ἀνάπαυση, σωματικῶς καὶ πνευματικῶς καὶ ἀνοικτὸ παράθυρο τῆς νύκτα.»

Τὸν παρεκάλεσα νὰ μοῦ κάμει μιὰ ἐκθεση γιὰ τὴν κατάσταση μου.

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ ἐκθεση συνοδευομένη ἀπὸ συγκινητικὸ γράμμα ἐξαπεστάλη στὸν μπαμπᾶ, γιὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ συγκινηθεῖ ὁ μπαμπᾶς ἀπὸ τὸ συγκινητικὸ γράμμα μου καὶ νὰ στείλει μιὰ ἐπιταγὴ με ἀρκετὸ ποσὸν καὶ πολυσέλιδη συμβουλευτικὴ ἐπιστολή!

Ἐννοῆται ὅτι δὲν διάβασα ὀλόκληρο τὸ γράμμα, γιὰ τὴν φοβήθηκα μὴν κλείσει ἡ Τράπεζα καὶ δὲν προφτάσω νὰ

ἐξαγορῶσσω τὴν ἐπιταγὴ.

Νὰ σοῦ πῶ, ἦταν καιρὸς πιά, γιὰ τὴν κόντευα νὰ ἀπὸ μαρασμὸ. Ἡ στεναχώρια μ' ἐπέβλεπε ὡς τὴ μοῦ χρωμὴ χειμωνιάτικη μέρα ποὺ ἐγκυμονεῖ τὴ θύελλα στὴν ἀπελπιστικὰ μονότονη γαλήνη της.

Τώρα ὅλα αὐτὰ χάθηκαν ὡς νὰ τοὺς εἶχαν κάμει για, μόλις ἐνοιῶσα τὴν ὑλικὴ ἀνεξαρτησία. Με κατέβρε τρομερὸ κέφι κι' εἶχα διάθεση νὰ κάμω παιδιὰ ἀνοησίες.

Κατὰ σύμπτωση βγαίνοντας ἀπὸ τὴν Τράπεζα ἀντήσα μιὰ φιληνάδα μου, ἡθοποιοῦ:

—«Καίτη, σοῦ ἀναγγέλλω πῶς ἀπόψε ἔχει φερατέρστιο, καὶ ἂν εὐαρεστήσαι μποροῦμε νὰ κάνωμε τρονομικὲς παρατηρήσεις ἀπὸ τὸ Φάληρο. Θὰ πάμε αὐτοκίνητο γιὰ τὴν εἶμαι κουρασμένος, θὰ φᾶμε καλὰ, ὁ θαλασσινὸς ἀέρας θὰ μᾶς ἀνοίξει τὴν ὄρεξη, θὰ πᾶμε πολὺ, ἐπειδὴ ὅταν πίνει κανεὶς λίγο παφαίνει πονοκέφαλο καὶ θὰ πάρουμε μαζί μας φίλους πῶχον τὶς ἰδίαις ἰδέαις μᾶς, γιὰ νὰ μὴ χάνουμε τὴν ὥρα νὰ τοὺς γεμίσουμε τὸ φάλι.»

Παραξενεῦτικῶς με τὸ κέφι μου, κι' ἔσκασε στὰ γέλια Δώσαμε ραντεβου γιὰ τὸ βράδυ.

Α! Τὸ βράδυ ἐκεῖνο... Σάμπως θυμοῦμαι τὴν τρεξὴ τὸ βράδυ ἐκεῖνο... Μία εἰκόνα ἔμεινε μόνον στὴν μνήμη μου. Ἔσκυθα πάνω σὲ λίμνη κόκκινη ἀπὸ αἷμα ἀγωνιοῦσα μὴν πέσω μέσα.—

Τὴν ἄλλη μέρα, ξαπλωμένος στὸ κρεβάτι καὶ περνοώντας τὸ γιατρό ἔμαθα πῶς εἶχα μεθύσει πολὺ καὶ μὰ αἰμοπτυσία.

Οὔτε κατάλαβα πῶς βρέθηκα ἀπὸ τὸ Μπαρ τοῦ λήρου στὴν καμαρὴ μου.—

Ὁ πυρετὸς μ' ἔκαιγε, καὶ ἡ δύσπνοια με τυραννοφρικτά.

Χτύπησε ἡ ἐξώπορτα καὶ τὸ κουνδοῦνι της ἀντήστα τρισαβα τῆς ψυχῆς μου.

Μοῦ ἀνήγγειλαν τὸ γιατρό.

Ἡ καρδιά μου σφίχτηκε ὡς ἀπὸ σιδερένιο χέρι.

Γιὰ τὴ γλῶσσα τῆς ἐπιστήμης θὰ μοῦ πετοῦσε πρὸς ὄψωπο κείνο ποὺ δὲν τολμοῦσα οὔτε κἂν νὰ τὸ σὺνείπω.

Εἶμαι τώρα ἐδῶ σαυτὴ τὴν ἐξοχὴ τὸσον καιρὸν ξαίρω πόσον καιρὸ, γιὰ τὴν δὲν μετρῶ πιά τὶς μέρες· θὰ ἔξιν-ἐπτά μῆνες ὕστερα ἀπὸ κείνη τὴν βραδυά. Οἱ ἐξέδες ποὺ κολυμποῦσαν στὸν ἀφρὸ τῆς ζωντῆς σαμπουα στεφάνωσαν τὸ τελευταῖο γλέντι τῆς ζωῆς μου.

Καὶ περιμένω ἐδῶ δεσμωτῆς τῆς ζωῆς, τὸν θάνατο λυτρωτὴ. Τὰ θάνατο γιὰ νὰ μοῦ σβύσει κάθε ἀνάμνησιν ποὺ με τυραννέει.

Τόσες ἀναμνήσεις γλυκὲς χαμένες, τόσες ἐλπίδες νισμένες γιὰ πάντα σβυσμένες.

«Ἐχομε αἰῶνια μόνον τὸ χαμένο».

Καὶ ἀπὸ τὴ χαμένη εὐτυχία τῶν παιδικῶν χρόνων ἀμέριμνος κυλοῦσα τὸ τσέρκι μου στὸς δρόμους, ὁ σμὸς περνάει στὰ ἐφηβικά, ὅπου δυὸ γαλιανά μάτια ἀπὸ τὴ σκιὰ πλατύγυρης ψάθας με κοιτοῦν γλυκά, καλολοουθοῦν τὰ χρόνια τῆς νεανικῆς ἐποχῆς, ἀτέλειωτα λυσσιδα με διαμυρτίνιους κρίκους ποὺ δεσμεύει τῆς

κομμάτι Βιέννης βοηθούτων καὶ τῶν Γερμανίδων πρωταγωνιστριῶν. Στὰς ἀρχὰς Αὐγούστου ἀνεβίβασε τὴ «**Μασκωτίτσα**» ὁπερέττα τοῦ Βάλτερ Βρόμμα ἡ ὁποία ἐκράτησε μέχρι τέλος τοῦ μηνός. Μὴ νομίζετε ὅτι ἐπειδὴ τὸ ὄνομα τοῦ συνθέτου εἶναι Βρόμμα πρόκειται γιὰ τὴς Μασκωτὶ πάστες τῶν Ἀθηναϊκῶν Ζαχαροπλαστείων. Ἡ «Μασκωτίτσα» εἶνε μία τελεία ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ὁπερέττα με ὑπόθεσιν ἐξυπνοτάτην καὶ μουσικὴν με στυλ βιενέζικο χωρὶς ὁμως νὰ φθάνη τὸ ὕψος τῆς μουσικῆς τοῦ Στράους καὶ Λέχαρ. Σκηνικὰ ἔχει πολὺ ἐπιτυχίαν καὶ ὅλοι οἱ πηθοποιοὶ παίζουν θαυμάσια. Ἡ δεσποινὶς Ἴζα Μάρζεν με τὰ Ἑλληνογερμανικά της συμπαθεστάτη, ὁ κ. Τριχᾶς ὡς κυβερνήτης πλοίου ἀμίμητος, ἀληθινὸς γεροθαλασσόλυκος. Ὁ διευθυντῆς τῆς ὀρχήστρας κ. Ριτσιάρδης ἀφθαστος εἰς ἀριστοτεχνικότητα.

—Εἰς τὸ Πανελλήνιον, ὅπου ἡ ὁπερέττα Μηλιδάκη, κάθε βράδυ εἰρηνικώτατος ὁ κ. Σακελλαρίδης διευθύνει τὴ «**Κόρη τῆς καταγιῶδος**» δεχόμενος καταγιῶδας καυστικῶν κριτικῶν ἐκ μέρους ὄλου σχεδὸν τοῦ μουσικοῦ κόσμου. Ἐπιτίθενται οἱ κ. κ. Καλομοίρης καὶ Λαυράγκας βροντοφωνοῦντες ὅτι πρέπει νὰ ἐργασθοῦμε γιὰ τὴν Τέχνη καὶ μόνον γι' αὐτή. Τοῦναντίον ὁ κ. Σακελλαρίδης οὐδὲν ἀπαντᾷ, μεταβαλὼν δὲ πρὸ πολλοῦ τὴν Τέχνην εἰς θεραπεινίδα, ἀντὶ νὰ ἐργάζεται ἐκεῖνος γι' αὐτὴ, ἐργάζεται κείνη γι' αὐτόν, καὶ ὕστερα ἀπὸ κάθε παράστασιν ἐνῶ ἡ—κατὰ τὸν κ. Καλομοίρη—στραπαταρισμένη Τέχνη διέρχεται τὰς ὁδοὺς ἀλλόφρων καὶ ὀλοφυρομένη ὁ κ. Σακελλαρίδης διέρχεται σῶφρων καὶ μὴ ὀλοφυρόμενος ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ θεάτρου λαμβάνων γενναιοτάτα ποσοστά.

Ἡ «Κόρη τῆς Καταγιῶδος» ἔχει βέβαια μεγάλην διαφορὰν ἀπὸ τὴ «Γλυκειὰ Νανά» καὶ τὸ «Διαβολόπαιδο» ἀλλὰ δὲν ἐφάνη ἀνταξία τοῦ θεοῦ ποῦ προηγῆθη ἐκ μέρους αὐτοῦ τοῦ συνθέτου ὁ ὁποῖος ἔλεγε ὅτι οὐραίαξε μέσα του τὸ καλλιτεχνικὸν ἐνστικτόν καὶ πῶς ἐγράψεν ἔργον με μεγάλας μουσικὲς ἀξιώσεις διακρῆντων προσέτι εἰς τὸ κοινὸν ὅτι ἀπαιτεῖ νὰ τὸν κρίνῃ αὐστηρότερα. Τὸ κοινὸν τὸν ἔκρινε ἀλλὰ οὐδεμία ἀπάντησις ἐδόθη εἰμὴ μόνον διὰ τοῦ αἰσχροτάτου τραγουδιοῦ «**Βῆχας**», τὸ ὁποῖο μιζᾶρεται κάθε βράδυ.

Ἀπορία ψάλτου βῆξ. Δὲν ἀμφισβητεῖ κανεὶς ὅτι ἡ «Κόρη τῆς Καταγιῶδος» ἔχει μέσα μερικὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα προδίδουν ὑπαρξιν δημιουργικοῦ πνεύματος καὶ δεικνύουν κάποια ἀνωτερότητα, ἀλλὰ οὐστυχῶς τὸ ὄλον ἔργον δὲν μπόρεσε τὴν τελειότητα ποῦ πρέπει νὰ ἔχει ἓνα τέτοιο μουσικοθεατρικὸν εἶδος ὅπως ἡ ὁπερέττα. Ὁ Σακελλαρίδης τῆς «Κόρης τῆς Καταγιῶδος» ὕστερῃ πολὺ ἀπὸ τὸν Σακελλαρίδην τῶν «Παραπληγμάτων» καὶ τοῦ «Πικ—Νικ» ὁπερεττῶν γραμμένων με ὄλους τοὺς κανόνας τῆς τεχνοτροπίας καὶ φερουσῶν τὴν σφραγίδα ἀνωτέρας ἐμπνεύσεως. Εἶθε ὁ τὸσον δημοφιλὴς μουσουργὸς νὰ θελήσῃ κάποτε νὰ γράψῃ ἕνα ἔργον μιμούμενος τοὺς Βιενέζους συναδέλφους του. Πάντως ὁ κ. Σακελλαρίδης

εἶνε προικισμένος με ἀπέραντον καὶ ἀνεξάντλητον δημιουργικότητα καὶ κατέχει τὰ σκῆπτρα τῆς συνθέσεως—ἐντὸς ἐλάχιστου μάλιστα χρόνου—ὁπερεττῶν ἢ μουσικῆ τῶν ὁποίων ὅσον ἐλαφρὰ καὶ ἂν εἶνε, δὲν ἐμφανίζεται με κοινὰς καὶ χλιδομασπημένες μελωδίες, ἀλλὰ συνδυάζουσα πάντοτε τὴν πρωτοτυπίαν μετὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀδιάστου ἐκτυλίξεως τῶν μελωδικῶν γραμμῶν ἀφήνει εἰς τὸν ἀκροατὴν μίαν ἐντύπωσιν ἠδονικὴν λόγῳ τοῦ πικάντικου ὕφους της.

Ἡ «Κόρη τῆς Καταγιῶδος» κατεβιβάσθη ἐκ τοῦ προγράμματος στὰς ἀρχὰς Αὐγούστου γιὰ νὰ παρελάσουν ἡ «Γλυκειὰ Νανά» τὸ «Διαβολόπαιδο» ἢ «Τίπ—Τὸπ» ὁ «Βαφτιστικὸς» καὶ ἡ «Δαιμονισμένη» ἔργα τοῦ ἰδιοῦ συνθέτου ἀλλὰ πάλιν ἐνέσκηψε ὡς... καταγιῶς καὶ ἐκράτησε τὸ πρόγραμμα μέχρι τέλος τοῦ μηνός.

—Ὅπως στὸ Πανελλήνιο παίζονται πάντοτε ἔργα τοῦ κ. Σακελλαρίδου ἔτσι καὶ στὴν Ἀλάμπρα ὅπου ὁ θίασος Σαμαρτζῆ παίζονται ἔργα τοῦ ἐτέρου τῶν ὁπερεττογράφων κ. Χατζηναποστόλου. Ἄν ἐξαίρεσωμεν τὴ «Μοντέρνα Καμαριέρα» ὑποφερτὴν ὁπωσδήποτε, ὅλες ἡ ἄλλες ὁπερέττες τοῦ κ. Χατζηναποστόλου εἶναι μουσικὰ κατασκευάσματα ἀνάξια λόγου ἐπὶ λιμπρέττων συνήθως ἀτέχνων. Εἰς τὴς ὁπερέττες αὐτὲς βρίσκουμε μελωδίες ποῦ εἶναι πιστὴ ἀντιγραφή γνωστῶν τραγουδιῶν. Προχειρῶς ἀναφέρω τὸ βάλς «**Ἀγάπης λόγια**» ἀπ' τὴν ὁπερέττα «**Ἐρωτευμένου**» ποῦ δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἰταλικὸν ἄσμα γνωστότατον, παιζόμενον μάλιστα ἀπὸ τὴ μπάντα τοῦ Ζαππεῖου, τὴ ρωμάντσα τῶν «**Διχτυῶν τῆς Ἀγάπης**» πανομοιότυπον τοῦ ἰταλικοῦ ἄσματος «**Ριτόρνα**» τοῦ Carosio, τὸ «**Ἢλάν ἢ ἐλπίδες τὰ ὄνειρα σβύσαν**» ἀπ' τὸ κορίτσι τῆς γειτονειᾶς» ἀπαράλλαχτο με παλαιὸν λαϊκὸ τραγοῦδι τοῦ Κοκκίνου νομίζω. Καὶ τόσα ἄλλα ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Τὸ τοιοῦτο κάλλιστα δύναται νὰ ὀνομασθῆ ἀποσύβσεις πάσης αἰδοῦς παρὰ σύνθεσις μουσικῆς.

Στὴν ἀρχὴ τοῦ μηνός ἐπαίχθησαν κατὰ σειράν τὸ «**Κορίτσι τῆς γειτονειᾶς**» τὰ «**Δέχτρα τῆς ἀγάπης**» καὶ οἱ «**Ἀπάχηδες τῶν Ἀθηνῶν**» στὰς 13 δὲ τὸ βράδυ ἐπαίχθη διὰ πρώτην φοράν ἡ νέα ὁπερέττα «**Ἀδάμ καὶ Εὔα**» τῆς ὁποίας ὁ συνθέτης τηρεῖται ἀγνωστος φοβοῦμενος ἴσως τὸ ξύλο τῆς γνωστῆς. Πολλοὶ διατείνονται ὅτι εἶνε ὁ κ. Χατζηναποστόλου ἀγνωρίζοντες αὐτὸν ἀπὸ τὴν μπατταριακὴν ἐνορχήστρωσιν. Ἐκράτησε τὸ πρόγραμμα μέχρι τέλος σχεδὸν τοῦ μηνός.

—Καίτοι δεινὸν πρὸς κέντρα λακτίζειν ἄς καταπιαστοῦμε καὶ με τὸ Κεντρικὸν τὸ ὁποῖον ὁμως διαρκῶς ἀπειλεῖ νὰ λακτίσῃ ὁ ἵππος τοῦ Κολοκοτρῶν. Ἐκεῖ ζῆ καὶ δὲν βασιλεύει ὁ θίασος Γονίδου παραχωρῶν τὴ θέσιν του πότε σὲ Ταχρᾶ Μπέδες καὶ πότε σὲ θιάσους σκύλλων τραγωδούντων Τόσκαν. Μόνον ὁ κ. Γονίδης μένει ὁ ὁποῖος ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματος του δὲν ἀδειάζει τὴ γωνιά. Στὸ Κεντρικὸν ὁ Αὐγουστος βρῆκε τοὺς Ἀθηναίους γλεντοῦντας διὰ τῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν κ.κ. Γιαννουκάκη καὶ Καραβία «**Ἡ Ἀθήνα ποῦ γλεντᾷ**» ἐπιθεωρήσεως πνευματώδους καὶ με προ-

φανῆ δι' ἐπιθεώρησιν μουσικὴν ἐντελῶς πρωτό-
τυπον, σημειώσασα ὄλο τὸ καλοκαίρι μεγάλην
ἐπιτυχίαν. Τὴν « Ἀθίνα ποῦ γλεντᾶ » διεδέχθη-
σαν τὰ « Ἀνάμικτα Παναθήναια » μὲ τὰ ὁποῖ-
α ὅμως δὲν ἐγλέντησε καθόλου. Ὑστερα ἐπαίχθη
ἢ φάρσα « Καταπότρυ Σφίγκ. » ἀκατατάλλη-
λη διὰ δεσποινίδας ἐν ἀντιθέτῃ πρὸς τὰ θαυμα-
τουργὰ κατοπότη πίκκ ποῦ εἶνε κατάλληλα δι' ὄ-
λον τὸν κόσμον. Περί τὰ μέσα τοῦ μινὸς ἀνεδι-
βάσθη ἢ ἠθογραφία τοῦ μακαρίτου Δεπάστα « Τζιῶ
τικο Ραβαῖσι » χαλάσασα πρὸ ἐτῶν κόσμον καὶ ντου-
νια κρατίσασα τὸ πρόγραμμα μέχρι τέλους τοῦ
μινὸς ὁπότε ἀνεδιβάσθησαν τὰ « Νέα Παναθίνα-
ια τοῦ 1923 ». Ἄλλοτε ἢ ἀναβάσις τῶν νέων
Παναθηναίων ἐθεωρεῖτο ὡς κοσμοϊστορικὸν γεγο-
νός, ἐνῶ τώρα οὐδεὶς σχεδὸν γίνεται λόγος. Καὶ
δικαίως· διότι ἐξέλιπε ἢ καυστικὴ σάτυρα τοῦ
ἀειμνήστου Πῶλ Ἀρκὰς ὁ ὁποῖος μὲ τὸ σπινθη-
ροδόλον πνεῦμα του ἔτερπε τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ
ὀλόκληρα ἔτη. Οἱ συγγραφεῖς τῶν ἐφέτος μαντεύ-
οντες τὴν ἀποτυχίαν δὲν ἐγνώρισθησαν μὲ τὸ κοι-
νὸν παρεσιόσαντες τὰ παναθίναια ἔκθετα καὶ ὁ-
πως βλέπομεν τοὺς ἐδικαίωσαν τὰ πράγματα διό-
τι ἢ ἐπιθεώρησις τῶν παρήγαγε μετρίαν ἐντύπω-
σιν.

Αὐτὴ εἶνε ὅλη ἡ θεατρικὴ κίνησις τῶν Ἀθηνῶν
κατὰ τὸν μῆνα Αὐγούστου τῶν σημαντικωτέρων
θεάτρων ἐξαιρέσει τῶν συνοικιακῶν, Κινηματο-
γράφων, Βαριετέ. Ντάνσιγκ, Καραγκιόζιδων καὶ
παντῶν εἰδῶν θεαμάτων ποῦ ἀπολαμβάνομεν ἐπ'
ἀμοιβῆ—διότι ἔχομεν καὶ ἄλλα εἰς τοὺς δρό-
μους δωρεάν— τὴν ὁποῖαν σᾶς περιέγραψα ἐν
πάσῃ δυνατῇ λεπτομερείᾳ. Τὴν κίνησιν τοῦ Σε-
πτεμβρίου πιστεύω νὰ τὴ περιγράψω καλύτερα,
διότι θὰ εἶμαι ἐν τάξει ἀπέναντι τῆς παροιμίας
« κάθε πράμα στὸ καιρὸ του κι' ὁ κολιδὸς τὸν Αὐ-
γούστου ». Δεδομένου λοιπὸν ὅτι Αὐγούστου ἔχει
ἀφιερῶθῃ διὰ τὸ φάγωμα τῶν κολιδῶν προκαλοῦν-
των ὡς γνωστὸν δίψαν κατὰ συνέπειαν ὁ Σεπτέ-
μβριος πρέπει νὰ καταναλωθῇ γιὰ ρόφημα δροσι-
στικῶν. Καὶ ἂν μὲν ἢ προσεχῆς περιγραφή μου
εἶνε δροσιστικὴ πάει καλά. ἂν πάλιν εἶνε πάγος
δὲν φταίω γὼ γιατί μιὰ ἄλλη παροιμία λέγει « ἀ-
πὸ Μάρτι καλοκαίρι κι' ἀπὸ Αὐγούστο χειμῶ-
να ». Καὶ ὁ χειμῶνας δὲν παγώνει μόνον τ' ἀρνά-
κια τοῦ ποιητοῦ ἀλλὰ καὶ τὰ χειρόγραφα ἡμῶν
τῶν πεζογράφων....

Ἀθίνα, Σεπτέμβριος 1923

ΕΛΕΝΗ ΒΕΛΛΑ

ECLOGA

Ἀπάνεμα κατακυλάει τὸ μουσκεμμένο φύλλο
θροῦνε τ' ἀγριοβότανα γύρω ἀπ' τὸν ἄδειο μύλο
καὶ ἀνάμεσό τους, στὴ ξερὴ τῆ ρίζα, ποῦ τῆ ζώνε
τ' ἄλικο ἀγριοτριαντάφυλλο τὸ πῖδ στερνὸ σκαλῶν

Γερτόκορμα ἀγριελιόδεντρα τῆ μοναξιά μας ζῶνον
κοκκινωπά σαπρόφυλλα στὰ πόδια τους ζαρῶνον,
κι' ἕνα ἡχερὸ ἀναφυλλητὸ ποῦ ὀλόγυρα ἀναδρῦζει
ξεπλένει τὰ νερόχορτα, τὰ ρεῖκια: ψιχαλίζει.

Παρόμοια ἐδῶ ἡ λευκὴ πηγὴ ψιχαλίζει τοῦ Ἀπρι-
λιῶ σα μελογέννητο φιλι στ' ἀνύμφευτα τὰ χεῖλη.

Τώρα ἀπ' τὰ νούφαρα ἄφρητη σκιρτάει, κρυ-
σταλὴ κ' ἡ χαρακιά ἀπὸ λιγιστὸν ἀφρὸ τῆ σημαδεύει

Καὶ στὰ νερά της, ποῦ ἄρραγος ὁ πάγος περιδ-
θὰ πέση τῶν φθινόπωρων ἢ ἀνία καθρεφτισμένη
κι' ἄτονη, ἐκεῖ ποῦ οἱ νυφικοὶ τοῦ ἄλλοτε ἀνθῶσ-
κρῖνοι
ναυαγισμένη στὰ ρηχὰ μιὰ ὕστατη σελήνη.

ΤΕΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

Ἡ Πηγὴ τῆς Ἀγάπης

Ἡ ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΣΑΜΟΥ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ κ. κ. ΣΤ.
ΣΤΑΜΑΤΗ καὶ Γ. ΠΑΛΑΜΑΡΗ

Ὁ τὸ γραφεῖον τοῦ κ. Σταμάτη—Μεγάλα ἰ-
δανικὰ ἀλλὰ..... ὀλίγα χρήματα—Ἡ
κοινωνία ἀδιαφορεῖ—Τὸ πᾶν εἰς χεῖ-
ρας τῶν νέων—Ἡ Φιλαρμονικὴ
ἀκούει τὸν ἐξάψαλμον ἐνε-
κα αἰ κηδεῖαι—Καὶ ὀλί-
γη Βενετία ἀλλὰ δίχως
γόνδολες—Ἡ ἱστο-
ρία τῆς σημερι-
νῆς μπάντας.

Ἡ «Φιλοτεχνικὸς Ὀμιλος Νέων» ἔχων ὡς κύριον πρόγραμ-
του τὴν ἐξύψωσιν τοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος εἰς τὴν νῆσόν
καὶ τὴν παρακολούθησιν διὰ τῆς «Μηνιαίας Ἐπιθεωρή-
σεως» πάσης ἐν γένει καλλιτεχνικῆς κινήσεως τοῦ τόπου μας,
ὡρῶν δὲ ἐπὶ πρωτίστον καθήκον ἔχει νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὸ ἐν-
θῆνα ἐπὶ τρεῖς δεκαετηρίδας καὶ πλέον, λειτουργοῦν σωματεῖον
Φιλαρμονικῆ Ἐταιρείας Σάμου τοῦ ὁποῖου ἡ ἴδρυσις καὶ ἡ ἐπὶ
αὐτοῦ χρονικὸν διάστημα διατήρησις ἐμφανίζει τὴν νῆσόν
μας ὡς ἐμφερόμενην ἀπὸ τὰ ὕψηλά καὶ εὐγενῆ πρὸς τὰς ὡραίας
ἀισθήματα τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ὀδηγήσουν ἕνα λαὸν εἰς
ὁρόμον τῆς προόδου ποῦ ἀνοίγεται ἀφ' οὗ ἐξολοθρευθοῦν τὰ
καθία—μόνα προϊόντα τοῦ φωτισμοῦ τῆς ἀπρηχαιωμένης καὶ
ἀκλινοβατοῦσῆς ἀνιλήψεως—μὲ τὴ σκαπάνη ποῦ λέγεται Ἐ-
κπαιδευτικὴ καὶ ἰδιώματα μὲ τὸν ὀδοστρωτήρα ποῦ λέγεται Θεῶ-
κῆ, μ' ἐπιφόρτισε νὰ ἐρευνήσω καὶ νὰ φέρω εἰς τὸ φῶς τῆς δη-
μοκρατίας ὅλη τὴ σταδιοδρομίαν τῆς Μπάντας τῆς Φιλαρμονικῆς
Ἐταιρείας Σάμου ἀρχίζων ἀπὸ τὸ ἔτος τῆς ἰδρύσεως μέχρι καὶ
τῆς σημερῆς, ἀναγράφων ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὰ γεγονότα ὅ-
σα ἀκριβῶς ἔχουν καὶ ἀνευ ἀποκρύψεως τῶν ἀληθειῶν αἰ ὅπαι
ἐπιτελεῖται νὰ λεγθοῦν χωρὶς φόβου καὶ πάθος.

Ὁ σκοπὸς λοιπὸν ἐστὶ «τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει» καθὼς καὶ τὸ
ἡ ἀναβάλλῃς διὰ τὴν αὔριον ὅτι δύνασαι νὰ πράξης σήμερον»
ἐπιπέσει νὰ τεθῶ ἀμέσως ἐπὶ τὸ ἔργον. Μὴ ἔχων ὅμως εἰσχω-
ρεῖ οὐδέποτε εἰς τὰ ἄδύτα ἀλλ' οὔτε εἰς τὰ παρασκήνια τῆς Φι-
λαρμονικῆς ἐκτὸς ἐνὸς ἀπογεύματος κατὰ τὸ 1916 ὅπου ὁ κ. Πα-
λαμάρης μὲ ἡγήσατο νὰ παῖξω τὰμποῦρλο ἰστὸ Τροβατόρε
ἀπουσίας τοῦ μαθητοῦ, κατὰ δυστυχῆ συγκυρίαν ἀγρὸν ἀ-
πασαντος τὸν ὁποῖον ἐπέμενε νὰ καλλιεργήσῃ τὴν Κυριακὴν
ἀπόγευμα ἀφίπων ἐξ ἄλλου ἀκαλλιέργητα τὰ μουσικὰ αἰσθη-
ματα τοῦ κοινῶ διὰ τῆς ἀπογῆς του ἀπὸ τοῦ μελισταλάχτου ὀρ-
μου, ἐθεώρησα καλὸν νὰ προσπορισθῶ τὰ πρὸς γραφὴν ἀνα-
μνήσασθαι. Καὶ ἡ πηγὴ δὲν ἀργεῖ νὰ εὐρεθῇ. Εἶνε ὁ κ. Σταμ.
Μαμάτης Πρόεδρος τῆς Φιλαρμονικῆς, ἀνὴρ φιλοπρόεδρος μέχρι
ἰσὺς εἰς τὸν ὁποῖον πολλὰ ὀφείλονται διὰ τὴν τελευταίως ἀνα-
καρτήσιν τῆς μπάντας καὶ τῆς ἐξελίξεως αὐτῆς ἄλματιδῶς
ἐκ τῆς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος εἰς ἄριστον μουσικὸν συγ-
στημα.

Πῶς εἶνε 3 1)2 μ. μ. ἀκατάλληλος βέβαια γιὰ συνευξέεις
καὶ μὴ ἐρωτικὰς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιμονὴ τοῦ κ. Δούκα περὶ
αἰροῦ παραδόσεως τῆς ὕλης εἰς τὸ τυπογραφεῖον εἶνε ἀνε-
πάρτος, λαβῶν δὲ ὑπ' ὄψιν τὸ δεύτερον καὶ οὐχὶ τὸ πρῶτον ἐξέ-
σῃ ἐντὸς τοῦ Ζαχαροπλαστείου Παρασκευᾶ τὸ διάταγμα περὶ
ἐπιδοσμοῦ ἐναντίον τοῦ κ. Σταμάτη, θέσας καὶ τὴν μεγάλην
ἀναίσιαν σφραγίδα.

Ὁ τὸ γραφεῖον τοῦ κ. Σταμάτη
ἀκολουθῶν ὡς εὐλαθεῖς χριστιανὸς τὸ ρητὸν τοῦ Ἐθαγγελίου
οὔποτε καὶ ἀνοίγεται ὑμῖν» ἔκρουσα τρεῖς τὴν θύραν τῆς
αἰ τοῦ κ. Σταμάτη ὁ ὁποῖος μὲ ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα εἰς
τὸ γραφεῖον τοῦ, τὸ μόνον δωμάτιον τῆς οἰκίας του τὸ ὁποῖον
πρεῖ εἰς τὴν κατοχὴν του καθότι ἀφ' ἐνὸς ἡ καλὴ του διαθέ-
σις ἀφ' ἑτέρου ὁ Κεμάλ κατώρθωσαν ὅλα τὰ ἄλλα δωμάτια
καταληφθῆσι ἀπὸ κάποια Σμυρναῖα οἰκογένεια. Ἐντὺς τοῦ
αἰοῦ συναντῶ καὶ ἕνα γνῶριμον, πολλὰς ὑπηρεσίας παρα-

σχόντα εἰς τὸν «Φιλοτεχνικὸν Ὀμιλον» κατὰ τὰς πρώτας αὐ-
τοῦ ἐμφανίσεις. Εἶνε τὸ παλαιὸν πιάνο τοῦ κ. Ἰππ. Νικολα-
ρεῖζης κουβαληθὲν τὸν παρελθόντα Μάιον ἐκ Μαλαγαρίου γιὰ τὴν
Συναυλίαν—Διᾶλεξῆ τοῦ κ. Συναδίνου ἀπὸ Δημοτικὸν Τραγοῦδι»
ποῦ ἐδόθη ἀπ' τὸν Ὀμιλον καὶ ἀγνωστον πῶς τώρα εἶρε ἄτιλον
ἐντὸς τοῦ γραφείου. Καὶ μένει ἐκεῖ «μπαῖγιο μὲς» τὰ μπαῖγνια
καὶ μὲς τὰ μουγκὰ» ὅπως λέει κι' ὁ Παλαμάρης, ὄνειρευόμενον
κύριος οἶδε νέας δόξας καὶ ἀπὸ σκηρῆς ἐμφανίσεις ἐλπίζον πάν-
τοτε εἰς τὰ χριστιανικὰ αἰσθήματα τοῦ κυρίου του ἀφ' οὗ εἰναὶ-
δευτέρως χιτῶν του. Ἀπὸ μερικὰ πληκτῆρα ἔχουν ξεκολλήσει τὰ
ἄσπρη κοκκαλάκια κι' ἀπὸ μακρὰ παρυσιάζει ὄχι ὀδοντοστοι-
χίας νοδῆς γραίας· ἀλλὰ δὲν ἔχει νὰ κάμη αὐτὸ τίποτα «ἡ πα-
ληὰ κόττα ἔχει τὸ ζουμί» λέει μιὰ παροιμία τὴν ὁποῖαν θέλοντας
καὶ μὴ θὰ προσθεύωμεν μέχρις ὅτου ὁ Ὀμιλος ἀποκτήσῃ ἰδι-
κὸν τοῦ πιάνο.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου

—Ὁ σκοπὸς τῆς ἐπισκέψεώς μας κ. Σταμάτη εἶνε νὰ
σᾶς παρακαλέσωμε ὅπως μᾶς παράσχετε πᾶσαν βοήθειαν
γιὰ νὰ γράψωμε κατὶ γιὰ τὴ Φιλαρμονικὴ ἰστὸ Περιοδι-
κὸ τοῦ Συλλόγου μας τοῦ ὁποῖου οἱ σκοποὶ συνταυτίζονται
μὲ τοὺς σκοποὺς τοῦ ἰδικοῦ σᾶς Σωματείου.

—Μὲ μεγάλη μου χαρὰ ὅταν ἤμουνα ἰστὴν Ἰκαρία ἔ-
λαβατὴ «Μηνιαία Ἐπιθεώρησις» ἡ ἔκδοσις τῆς ὁποίας
καθὼς καὶ ἡ ἴδρυσις τοῦ Συλλόγου σᾶς ἀποδεικνύει ὅτι
ἀρχίσαμε πλέον νὰ σκεπτάμεθα διαφορετικὰ. Θὰ διατά-
ξω τὸν Γραμματέα τῆς Φιλαρμονικῆς νὰ ἀναδιφήσῃ ὄλο
τὸ ἔργον καὶ θὰ σᾶς δώσω τὰ στοιχεῖα ποῦ χρειάζονται
γιὰ νὰ ἐπιτελέσετε τὸ σκοπὸ σας. Πρέπει νὰ γνωσθῇ, ὅλη
ἡ ἐργασία τῆς Φιλαρμονικῆς καὶ αἱ ἐκπολιτιστικαὶ ἐκδου-
λεύσεις τὰς ὁποίας προσέφερε καὶ προσφέρει. Ἡ Φιλαρμο-
νικὴ ὡς γνωστὸν μεταβλήθεισα εἰς στρατιωτικὴν τὸ 1916
ἔχουσε τὴν ὄντοτήτά της, ὅλοι οἱ μαθηταὶ τῆς ἐπιστρα-
τευθησαν ἢ κατετάχθησαν ἐθελονταὶ στρατικοποιοιθέντων
καὶ ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν μουσικῶν ὀργάνων τὰ ὁποῖα
ἔκτοτε δὲν περιῆλθον εἰς τὴν κυριότητά μας καθότι ἡ
Στρατιωτικὴ Μουσικὴ Φρουρὰ Σάμου εὐρισκομένη εἰς τὸ
μέτωπον συνεχωνεύθη μὲ τὴν Μουσικὴν Α'. Σώματος
Στρατοῦ καὶ φυσικὰ παρεκκολλήθησαν τὴν συγχώνευσιν
καὶ τὰ ὄργανα.

Μεγάλα ἰδανικὰ ἀλλ'.... ὀλίγα χρήματα

—Δὲν ἐγείρατε ἀγωγὴν ἀποζημιώσεως;
—Βεβαίως ἔχομεν ἐγείρει καὶ τὸ ὄνειρόν μου εἶναι ὅταν
κατορθωθῇ καὶ ληρῆθῇ ἡ ἀποζημιώσις αὐτῆ, ἀνερχομένη
εἰς ἀκετὰ σεβαστὸν ποσόν, νὰ ἰδρῦσωμεν σχολὰς ὄλων
τῶν ὀργάνων ἐγχόρδων καὶ πνευστῶν καθὼς καὶ φωνητι-
κῆς μουσικῆς προσκαλοῦντες εἰδικούς καθηγητάς, σὺν τῶ
χρόνῳ δὲ ἀποτελέσωσι αὐταὶ τὴν βᾶσιν ἐνὸς ὠδείου ἰδρύ-
ματος διὰ τὸ ὁποῖον ἡ Σάμος θὰ ἐναρμόνιεται καὶ δικαίως.
Ὅταν θὰ ὑπάρχη τὸ χρήμα ὁ κινητῆρ τῶν πάντων, δυνά-
μεθα νὰ ἐλπίζωμεν εἰς τὴν πραγμάτωσιν τούτων κοινω-
φελῶν ἔργων.

—Πρέπει ὅμως νὰ ὑπάρχη καὶ ἡ ὑποστήριξις ἐκ μέρους
τῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία ὅμως καθὼς μαθητῶν ἀδιαφορεῖ
διὰ τὴν πρόδον τῆς Φιλαρμονικῆς καὶ κωφεύει ὄχι βεβαί-
ως ὅταν παικνίζει ἢ μπάντα ἀλλὰ ὅταν ὑποδειχθῇ ὅτι ἔ-
χει καθήκον καὶ ὀλιγὼς νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ.

Ἡ Κοινωνία ἀδιαφορεῖ

—Δυστυχῶς καί. Ὅταν πηγαίνομεν νὰ εἰσπράξω-
μεν παρὰ τῶν συνδρομητῶν τὸ εὐτελὲς ποσόν τῶν τῆς

έτησίας συνδρομής πολλοί είναι οι δυσανασχετούντες και μετά πολλού κόπου καταβάλλοντες ταύτην, προσπαθούντες παντί τρόπῳ ν' ἀποφύγῃσιν τὴν μικρὰν αὐτὴν ἀφαιμαξίν. Σὰς Βεβαιῶν ὅτι ἀκούω ἀπὸ πολλοῦς καὶ δὴ μορφωμένους ὅτι ἂν πληρώνουν τὸ κάνουν πρὸς χάριν μου ἕπειδὴ εἶμαι ἐγὼ προσβάλλοντες τοιοῦτρόπως τὸ ἄτομόν μου καὶ θίγοντες τὸν ἐγωϊσμόν μου. Καὶ ὅμως ὅλα τὰ ἀνέχομαι μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ διατηρήσω τὸ Σωματεῖον, τὸ ὁποῖον εἶναι πτωχόν, οὐδέποτε παρ' οὐδενὸς εὐεργετηθέν, ἀλλὰ μόνον παλαιόν πρὸς μυρίας δυσχερείας. Οἱ συμπολίται μας πρέπει νὰ κατανοήσουν ὅτι ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ τὸ ὑποστηρίξουν καὶ ὅμως οὐδεὶς σχεδὸν οἰκιοθελῶς καταβάλλει τὴν συνδρομὴν του ἀλλὰ δίκην ἐπαιτῶν ἐκλιπαροῦμεν ταύτην ὡσὰν νὰ ἐπρὸς κείτο νὰ πλουτίσωμεν ἡμεῖς οἱ Ἰδιοὶ ἀτομικῶς καὶ οὐχὶ ἡ κοινωνία ὁλόκληρος. Διότι πραγματικῶς κοινωνικὸς πλοῦτος εἶναι εἰς μίαν πόλιν μικρὰν, ὅπως ἡ ἰδικὴ μας, ἡ ὑπαρξίς Φιλαρμονικῆς.

Τὸ πᾶν εἰς χεῖρας τῶν νέων

Ἐρχονται στιγμαὶ κατὰ τὰς ὁποίας ἀπελπίζομαι ἀναλογιζόμενος αὐτὴν τὴν ἀδικαιολόγητον ἀδιαφορίαν ἀλλὰ ὀπλιζόμενος πάντοτε μὲ ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν οὐδέποτε θέλω ἐπιδειξίαι ἔστω καὶ τὴν παραμικρὰν ὀλιγωρίαν διὰ τὴν καλλιτέρευσιν τῶν ὄρων τοῦ Σωματείου τοῦ ὁποίου ἀπαξ ἀναλαβῶν τὴν διοίκησιν θὰ ἐπιτελέσω τὴν πραγματικῶν τῶν εὐγενῶν του σκοπῶν. Τὴν ἡμέραν δὲ κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ σχηματίσω τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Φιλαρμονικὴ θὰ εἶναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητος ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως καὶ ἄμειπτος ἀπὸ τεχνικῆς, στοιχεῖα ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐδραίωσιν Σωματείου τοιαύτης φύσεως ὅπως τὸ ἰδικόν μας θὰ ἀποσυρθῶ παραδίδων τοῦτο εἰς χεῖρας σὰς τῶν νέων οἱ ὁποῖοι διαπνεόμενοι ἐξ ὑπερβάλλοντος ζήλου διὰ κάθε ὥραϊον, θὰ συνεχίσετε μὲ πλήρη ἀφοσίωσιν τὴν κοινωφελῆ ταύτην ἐργασίαν.

Ἡ Φιλαρμονικὴ ἀκούει τὸν ἐξάφαλμον ἐνεκα αἰ κηδεῖαι

Διάφοροι ἐπίσης μᾶς κατηγοροῦν ὅτι ἡ Φιλαρμονικὴ κατήντησε μόνον εἰς τὰς κηδεῖας νὰ παιανίζῃ ἕνα χρηματικῶν. Ἄλλὰ εἶπατέ μου ποῖόν ποτε παρεκκλίσαμεν γιὰ νὰ πάρῃ τὴ μπάντα εἰς τὰς κηδεῖας; Οὐδένα. Ἄπαξ ὅμως καὶ καλεῖται αὐτὴ δὲν πιστεύω νὰ θεωρῆται ὡς ληστρική πρᾶξις τὸ χρηματικὸν ποσὸν ποῦ ζητῆται καὶ τὸ ὁποῖον διανέμεται εἰς τοὺς μαθητὰς καθόσον ὄντες οὗτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πτωχὰ ἐργατικὰ παιδιὰ χάνουν τὸ ἡμερομίσθιον τὴν ἡμέραν τῆς κηδεῖας, ἀπασχολούμενοι. Συνεπῶς καλὸν εἶναι νὰ λαμβάνωμεν χρηματικὸν τι ποσὸν ὡς ἀντισταθμισμα. Ποῖος θὰ τὸ χρηρηγήσῃ ὅμως; Φυσικὰ οἱ οἰκείοι τοῦ κηδευμένου καὶ οὐχὶ ἡ πτωχὴ Φιλαρμονικὴ, μὴ ἐνδιαφερομένη τέλος πάντων ἂν ὁ Α ἢ ὁ Β εἶχον τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ εὐρωσὶ ἀνοικτὰς τὰς πύλας τοῦ Παραδείσου συγκινοῦντες τὸν Ἅγιον Πέτρον μὲ ἕνα φυνέμπρ τοῦ Σωπέν.

Καὶ ὀλέγη Βενετία ἀλλὰ δέχως γόνδολες

— Ὁ Δῆμος δὲν σὰς ἐφάνη ποτὲ ἀρωγός;
— Πρὸ τίνος καιροῦ, ὕστερα ἀπὸ τὴν εὐδόκιμον δρᾶσιν τοῦ Σωματείου, κατόπιν κόπων καὶ μόχθων, ἐψηφίσθη ὑπὸ τοῦ Δήμου Α. Βαθῆος ἐν κονδύλιον ἐκ χιλίων πεντακοσίων δραχμῶν κατ' ἑτος ποσὸν εὐτελεῖς διὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν μὴ δυνάμενοι δι' αὐτοῦ ν' ἀγοράσωμεν οὔτε ἐν κλαρίνο. Ἐπίσης ὁ Δῆμος μᾶς ἔχει παραχωρήσει καὶ στέγην. Εἶναι τὸ οἰκημα ὅπου ἄλλοτε τὸ Ἐργοστά-

σιον Ἠλεκτρικῆς τὸ ὁποῖον ἐπισκευασθὲν παρ' ἡμῶν κατ' ἄλλως εἶναι ὀπωσθήποτε ὑποφερτὸν σήμερον, διότι μετ' οὗτου ἐξεύρομεν τὰ ἀπαραίτητα χρήματα πρὸς ἐπισκευὴν ἢ ὑγεία τῶν μικρῶν μαθητῶν εὐρίσκετε ἐν κινδύνῳ. Χειμῶνα ἐπλημμύριζε ἐκ τῶν βροχῶν καὶ οἱ μαθηταὶ προβάριζαν τὰ κομμάτια πατῶντες ἕκαστος ἐπὶ δύο γάλων λίθων. Τῆ μουσικῆ ἀπόλαυσή τὴν εἶχαμε, μόνον γόνδολες μᾶς ἔλειπαν γιὰ νὰ γίνουμε σωστὴ Βενετία μ' ὅλα ταῦτα οὐδέποτε ἀπουσίασαν.

— Φαίνεται ὅτι ἔχουν ζήλον καὶ θὰ γίνουν καλοὶ μουσικοί...

— Δύναμαι νὰ σὰς βεβαιώσω ὅτι ἡ μπάντα μας σήμερον ἔρχεται μεραζὺ τῶν πρώτων τῆς Ἑλλάδος ἐξαιρητῶν Ἀθηναίων, Κερκύρας καὶ Πατρῶν. Μὴ λησμονεῖτε τι ἐπὶ Ντελμπόνου ἢ Φιλαρμονικῆ Σάμου ἐτιμήθη διὰ πρῶτου βραβεῖου εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς Σμύρνης καὶ πιστέτε ὅτι ὅλοι ἀπὸ κοινοῦ ἐργαζόμενοι θὰ δυνήσωμεν καὶ πᾶν νὰ τὴν ἐπαναφέρωμεν εἰς τὴν προτέραν τῆς δόξαν

Κι' ἔτσι ἔληξεν ἡ συνέντευξις μου μετὰ τοῦ κ. Σταμάτη τῆς ὁποίας πολλὰ τὰ ἄγνωστα ἦλθον εἰς φῶς διὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς Φιλαρμονικῆς. Τὸν ἀποχαιρέτησα, εὐχαριστῶντας συγχρόνως αὐτὸν διὰ τὴν τὸσον λαμπρὰν ὑποδοχὴν ποῦ ἔκαμε καὶ ἐγκατέλειψα τὸ γραφεῖόν του διατελῶν ὑπὸ τὴν ἐπιμελίαν ἐνθουσιαστικῶν σκέψεων καὶ συλλογισμῶν περὶ τοῦ δρόμου τοῦ τῆς καλλιτερέψεως τοῦ τόπου μας. Μόλις ὅμως βγῆκα τὸν δρόμον καὶ πρὶ πάρῳ ἀκόμη τὸ πρῶτον βήμα ἐν κύμα ἠσθὲν μετὰ κατὰ γοῦ εἰς πείσμα τῆς Λιμενικῆς ἢ Ἐπιτροπῆς τῆς προκυμαίας μὲ περιέλουσε ὁλόκληρον καὶ οὕτω μὲ ἐπὶ πρὸς εἰς τὴν σκληρὰν πραγματικότητά, θέλον ἔσως νὰ ἐπιφέρῃ τίθεισιν διὰ τῆς ψυχρολουσίας εἰς τὸν ὄργανισμόν μου κατὰ μίαν ὀλοθέρμου ὑποδοχῆς. Ἐβγαλα τὸ μαντήλι μου καὶ σίγησα ὅπως-ὅπως, ραντίσας δὲ τὰ χειρόγραφα μου μὲ ἄλμυρον ὕδωρ γιὰ νὰ διαβάζωμαι τούλαχίστον ἔβαλα πλῆρη γιὰ Παλαμάρη τὸν σημερινὸν μαέστρον τῆς μπάντας. Τὸν συνῆσα καὶ δώσαμε ραντεβού τῆ Κυριακῆ τὸ ἀπόγευμα ἑστὸ Κωνσταντίνου. Ἐφωδιάστηκα μὲ χαρτὶ καὶ μολύβι καὶ τὴν ὥρισμένην ὥραν βρέθηκα ἐκεῖ. Ἄν καὶ ἔκανε μεγάλη ζέστη τὸ καφενεῖον ἦταν γεμάτον κόσμον, ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι πάει γιὰ περᾶσαι τὴν ὥραν τοῦ ὡς μὴ ἔχων ποῦ ἄλλου νὰ πάῃ, περᾶσαι ἕνα μαρτυρικὸ ἀπόγευμα μὲσα σ' ἕνα περιβάλλον ἀποπνευματικῶν καπνῶν καὶ ὄχληρόν ἀπὸ φωνῆς καὶ χτύπους ζαριῶν. Μὲ καὶ μετὰ βίας μπορέσαμε νὰ βροῦμε ἕνα τραπέζι μετὰ τὸν θορυβώδους πρέφας ἐνὸς ἐκκωφαντικοῦ ταβιῶν μίαν σφροδρῆσιν περὶ τῆς Ἱταλοελληνικῆς ἀφορᾶς συζητήσεως καὶ διὰ τὸν λυγρογυριστῶν ριθάσιων ναργιλῶδων. Παρηγήθησαν βραβεῖς καὶ γλυκοί, ἦν γὰρ μετ' ἡμῶν καὶ ὁ κ. Δημήτριος Μαρῆ καὶ ἡ συζήτησις ἄρχεται ἐν μέσω τοῦ περικυκλοῦτος ἡθῶδου.

Ἡ ἱστορία τῆς σημερινῆς μπάντας

Ὅπως ξέρετε, ἀρχίζει ὁ κ. Παλαμάρης, ἡ Φιλαρμονικὴ Σάμου τὸ 1916 μὲ ἀρχιμουσικὸν τὸν κ. Παναγιώτην μετετράπη εἰς Στρατιωτικὴν ὀνομασθεῖσα Στρατιωτικὴ Μουσικὴ Φρουρᾶς Σάμου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πόλις μας ἐστερεῖτο Φιλαρμονικῆς μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1921 ὁπότε χάρις ἐκ τὰς ἀόκνους ἐνεργείας τῶν κ. Σ. Σταμάτι καὶ Χ. Καραθανάση ἱκατορθώθη τὸ Σωματεῖον νὰ λάβῃ ζωὴν καὶ ἐξέληθ ἐκ τῆς ἀδρανείας εἰς τὴν ποῖαν εὐρίσκετο. Τότε ἐγὼ διωρίσθην ἀρχιμουσικὸς ἤρχισα ἀμέσως νὰ διδάσκω θεωρητικὴν μουσικὴν εἰς τὴν ἡθητὰς ἐντελῶς ἀρχαρίους. Ὅργανα ὅμως δὲν ὑπῆρχον ἢ διδαχὴ τῆς θεωρητικῆς μουσικῆς παρετάθη μέχρι τῆς Φεβρουαρίου ὅτε μᾶς ἐστάλησαν ἐκ Γερμανίας ἐπιστολὰς ἀσθέντα τὰ παλαιὰ ὄργανα τὰ ὁποῖα εἶχον ἀποστῆναι πρὸς ἐπισκευὴν πρὸ πολλοῦ καιροῦ. Ἀμέσως ἤρχισα διδάχην ἐνοργάνου μουσικῆς εἰς τοὺς μικροὺς μαθητὰς ὁποῖοι εἶχον ἐξαιρετικὴν μανίαν καὶ πρωτοφανῆ ἀντίληψιν

Κάτω ἑστὰ τὰ τάρταρα τῆς τῆς τὰ χρυσαγωμένα μοιρολογοῦν ἢ λυγερῆς καὶ κλαῖν τὰ παλληκάρια.
(Δημοτικὸ)

Μακροῦ ἀπ' τὴν ἀγαπητῆ του πατρίδα ποῦ τὸ πράσινο τῶν βουνῶν τῆς τόσο εἶχε λαχταρήσῃ, μακροῦ ἀπὸ κάθε συγγενῆ καὶ φίλο μόνος κατάμονος, ξεψύχησε τὶς προάλλες ἑστὴν Ἀθήνῃ ὁ Περικλῆς Δ. Μαρμαρᾶς, ἕνας ἀπ' τοὺς λίγους καὶ ἀφωσιωμένους μας φίλους. Ζυμωμένος μ' εὐγενικὰ καὶ ὑψηλὰ αἰσθήματα ποθεῖσε πάντα κάθε ὡραῖο καὶ ἰδανικὸ, ὁ ἀξέχαστος Περικλῆς, διαλεχτὸς μὲς στοὺς διαλεχτούς, ἦταν ἀπ' τοὺς πρώτους ἰδρυτὰς τοῦ Ὀμίλου μας, ὁ ὁποῖος δίκαια σήμερον θρηναίει τὸν ἀδικὸν του γαμό. Κι' ὅλοι μας, ὅσοι τὸν γνωρίσαμε ὅσοι νοιώσαμε τὴν ἀπέραντη καλοσύνη τῆς ψυχῆς του, ὅσοι μοιραστήκαμε μὲς ὑπὸν χαρῆς καὶ ζύψες, χύνουμε στὸ νοῦν ὁ του τάφο ἀγνὰ καὶ ἄδολα τὰ δάκρυα ποῦ ἀναβλύζουνη στὰ μάτια μας, δάκρυα ὄχι τῆς λύπης ἀλλὰ μᾶς καρ-

Δ Α Κ Ρ Υ Α

θρέψισμα τῆς καλῆς του καρδιᾶς ποῦ γιὰ ὅλους εἶχε πάντα μιὰ θέση.
... Ἐνα ῥόδο λιγώτερο στὴ γῆ, ἕνας ἄγγελος πτότερο στὸν Οὐρανόν... Θ. ΣΤ.

σιν ὡστε κατὰ τὴν Ἑθνηκὴν Ἐορτὴν τῆς 25 Μαρτίου ὑποχρεωθέντες ἐλάβομεν μέρος εἰς τὴν παρέλασιν τοῦ στρατοῦ παιανίσαντες τρία μᾶρς. Οἱ μαθηταὶ εἰδείξαν μεγάλην ψυχραιμίαν καὶ ἐξετέλεσαν ἀκριτὰ καλὰ τὰ μέρη των δευτέρου ὅτι μολὶς 25 ἡμέραι εἶχον παρέλθει, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ποῦ ἐπίασαν στὰ χεῖρα των ὄργανα. Τὸ τοιοῦτον βεβαίως ἀποδεικνύει ὄχι μόνον ἐπιμελίαν καὶ θάρρος ἀλλὰ καὶ ὑπαρξίν ἐμφύτου μουσικοῦ αἰσθήματος εἰς τὸν Σαμιτικὸν λαόν. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν τῶν μαθητῶν στρατευθέντες μετέπειτα εἰσῆχθησαν εἰς τὰς διαφόρους Στρατιωτικὰς Μουσικὰς διακριθέντες διὰ τὴν ἀρίστην αὐτῶν ἱκανότητα.

— Διατὶ δὲν προσλάβωμεντε καὶ παλαιούς;
— Οὔτε τοὺς πῆρα ἄλλ' οὔτε καὶ τοὺς θέλω ποτέ, διότι εἶναι διαλυτικὰ στοιχεῖα καὶ θὰ χαλάσουν καὶ τοὺς νέους. Προτιμῶ νὰ παιδεύωμαι ἕνα καὶ δύο χρόνια γιὰ νὰ βγάλω μιὰ κορνέτα μετρίας ἀξίας ἀλλὰ εὐπειθῆ ἀντὶ νὰ προσλάβω ἕτοιμον μίαν ἀρίστην ἀλλὰ παρῆκοον συνήθως.

— Εἰς πόσους ἀνέρχονται σήμερον οἱ μᾶθηταί;
— Στὴν ἀρχὴ ἦσαν ὀλίγοι ἀλλὰ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπληθύνθησαν. Σήμερον παίζουνη στὴ πλατεῖα 29 ἀλλὰ κάνω πρόβα μὲ 40. Πρὸς τὸ παρὸν σκέπτομαι νὰ μὴ δεχθῶ ἄλλους ἀρχαρίους. Μία μπάντα ἀπαρτιζομένη ἐκ 40 ὄργάνων εἶναι ἀκριτὴ διὰ τὴν πόλιν μας. Τὰ ὀνόμα-

τα τῶν μαθητῶν εἶναι τὰ ἑξῆς: Κωνστ. Μπέλος, Στεφ. Πόθης, Ἀθαν. Λαρθῆς, Ἰωάν. Ἀγαπητὸς, Στεφ. Κατσικῆς, Δημ. Παλαμάρης, Μαν. Φλέτορας, Κυρ. Καραθανάσης, Νίκος Καραθανάσης, Νικ. Σάρδης, Σταῦρος Μπέλος, Γεωρ. Ζαχαρίου, Γεωργ. Βουλγαρίδης, Κωνστ. Σάρδης, Δημ. Καραγιαννάκης, Ἐλευθ. Σταυροῖδης, Νικ. Κολυβάς, Ἰωάν. Μυρσιᾶδης, Γεωργ. Μαθιός, Ἀναστ. Καραγιάννης, Πέτρος Μιχαλιᾶδης, Νικ. Γιοκαρίνης, Ἄλ. Σταυρινός, Νικ. Βαφειᾶδης, Ἀθαν. Κομνηνός, Κωνστ. Γρηγορίου, Σπυρ. Βαφειᾶδης, Μιχ. Παλαμάρης, Μαν. Παλαμάρης.

— Προσδεῖσιν οἱ μαθηταί;
— Ἀλματωδῶς. Εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σὰς βεβαιώσω ὅτι ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἡ μουσικὴ μας θὰ ἔχη ἐξέλθῃ εἰς μίαν ἐκ τῶν τελειοτέρων μουσικῶν ὄλης τῆς Ἑλλάδος. Καὶ τοῦτο διότι πανταχόθεν καταβάλλονται πρὸς τὴν ἐνέργειαν. Ἄν δὲ καὶ ἡ κοινωνία μας ἐνδιαφερῆ ἔστω καὶ ἐπ' ὀλίγον, θὰ δυνάμεθα νὰ ἐμφανιζώμεθα ὡς εὐγενεῖς καὶ πολιτισμένοι.

— Εἶθι!
Μὲ τὴν εὐχὴν αὐτὴν ἀπεχαιρέτησα τὸν κ. Παλαμάρην, εὐχόμενος ὅπως ἡ εὐχὴ αὐτὴ μὴ παραμείνη ἀνεκπλήρωτος.

ΒΑΘΥ...

Δυο ματάκια γλυκοκυψαν
 σ' ένα κάποιο τραγούδι.
 Τα ματάκια σ' αχτίδες
 τό τραγούδι σ' αχτίδες.

Κ. Παλαμάς

(Ταμβοί και άναπαιστοί)

Ίδιόρρυθμος ο Φώτος Παλίσης ξεχώριζε τον εαυτό του από τη συντροφιά των άλλων του συμμαθητών. Και άφινε τις σκιές των άκακιών για να λουστή μονάχος στις άχτίδες του ήλιου, να γίνη όμορφότερος στ' αντίκρυσμά των, και να χρυσαφίση τα ξανθά του μαλλιά.

Περάσανε τώρα χρόνια. Από τα θρανία του Βαθυώτικου Γυμνασίου τον χώρισαν ζωή, και μιá κάποια σάν μοναξιά. Μά είνε άξεδιάλιστη ή ιστορία για όσους τηξε ζέρουνε άπαλή, φευγάτη από τα σύνορα της πραγματικότητας, για να πετάξη την ουσία της και να γίνη ώραία βάση έχοντας αυτή τη ζωή στο ξεπέρασμά της, και την καλλιτεχνία της.

Είνε βαρυά τώρα ή ζωή. Μά σάν τότε... Στο πρώτο σκλάβομά της ένοιωσεν ο Φώτος την πρώτη του άπαγοήτευση. Ύστερα ήρθαν, ή άλλες δυνατές συφορές. Τής πρώτης τ' αντίκρυσμα τον τρόμαξε, και ήθελε δικιά του να την πλάση και να ζήση έτσι τ' όδημιούργημά του. Είχε φίλους χωρίς να τον νοιώθουν.

Δέν ήταν μεγάλος αυτός. Ήταν διάφορος. Δέν ήξερεν άν είχε ψυχή, ούτε λογάριάζε στου πνεύματός του τη δύναμη. Τι στή δεύτερη τάξι του Γυμνασίου ζητούσε μονάχα. Οι άλλοι δέν τον μπόδιζαν. Συμπαθημένα παιδιά γι' αυτόν, μά ξένα, πώς τ' όνε, από άλλη ουσία με άλλη γραμμή της ζωής.

Και στ' όμάθημα άδιάφορος αυτός. Ποτέ δέν τ' όμάθαινε τ' ό συνταχτικό. Ο καθηγητής του θυμωνε. Θεός σχωρέσ' τον. Κι' όσο θυμωνε αυτός τόσο άδιάφορος γινόνταν για τ' ό βιβλία τ' ό μαθητικά ο Φώτος. Γιατί είχε ένα δικό του τρόπο της σκέψης. Δέν πίστεβε. Δέν πίστεβε πώς στις γραμμές του θυμού, ή της λύπης του καθηγητή ύπηρχε κάτι από τ' ό ενδιαφέρον, από την ειλικρίνεια της πείρας του όταν δέν μάθαινε τ' ό ξηρούς τύπους που δέν του στόλιζαν την ώραία έμπνευσή του. Τα ίδια για τ' ό μαθηματικά.

Χωρίς μιλά έβγαينه από τη τάξη όταν τ' ό κουδούνι άφινε έλεύτερο τον κόσμο εκείνο τ' ό μαθητικό. Πόσο ένοχλητικό του φαινόταν τ' ό χτύπημα του κουδουνιού. Κάτι-που του όριζε την ώρα στ' ό διαπέραστο, τ' ό μετρημένο ανθρώπινα στ' ό άπροσμέτρητο της φύσης.

Τής φύσης θαυμαστής την χόρταινε. Και τη δίψουσε πάντα. Που όταν την θωρούσε έτρεχε λαχταρισμένος παντού όπου άγνή και καθάρια. Στον ήλιο και στα δέντρα και στον άγέρα τον έλεύτερο.

Τα βράδυα, καθ' ένα βράδυ που κυλούσε στή ζώνη σκλαβους. *Α! ή ζωή, ή ξελογιάστρα....

Με όλο που ύποφέρω αισθάνομαι κάποια έκανοποίηση από τον πόνο και θέλω να βασανιστώ ακόμα.

Και γιαυτό δέν αυτοκτονώ.

Θέλω να σταθώ μπρός στον Κριτή Θεό περήφανος σάν ήσως κατάδικος.

Γιατί δέν μου άξιζε να ύποφέρω τόσο.

Έσκυφα τ' ό κεφάλι μπροστά στον μάρτυρα αυτόν που ει έγκαταλειφθεί από Θεό κι' ανθρώπους στα όνειροποήματα του καθημερινού πυρετού και στους παραξυσμούς του βήχα, με τις άγιότερες πληγές στα στήθια και στην ψυχή.

Και με υπεράνθρωπη δυσκολία μπόρεσα να συγκρατή-

ένα λυγμό, όταν τον είδα να κατεβάξει τα μάτια του από τον ούρανό της χαμένης εύτυχίας για να τ' ό ρίξει άχλωνωμένα στ' ό ρολόι του τοίχου που οι μαύροι δείχτες του, σάν σταυροί σ' άσπρο μάρμαρο τάφου, τρέχαν με άλληλητη ταχύτητα στή μοιραία ώρα.

Τι, χειμώνα, καλοκαίρι, με του καιρού τη διατή ζούσε τη πλάνταξη αυτή. Να φεύγη από τ' ό σπασμένο και να λευτερώνεται.

Πότε να τελείωνε ή χρονιά...

Και μέσ' τη θάλασσα, και τι δέν έβλεπε και ή φαντασία του δέν τον τραβούσε. Στή νοητή γραμμή που σχηματίζε ο ούρανος με την άπέραντη έκτασή της έβλεπε τις μεγάλες πολυτέλειες που του μάθαιναν τα δικά του βιβλία.

Γιατί όσο άν δέν άγαπούσε τ' ό κανόνες που έπέβαλαν τη γνώση, ήταν λάτρης των ώραίων βλίων. Πλημμυρισμένος από τ' ό κύμα της όμορφας των, ένοιωθε να τον κατακλύζει ή μαγεία τους.

Ό! πίσω από τη θάλασσα πώς ξεφώτιζαν τα μάτια του χίλιες εικόνες, και ένα είδος δικού του λιτισμού που τον έπλαθε με τη δική του πνευματική ένταση ο Φώτος, μονάχος, άκουμπισμένος σ' ένα λεϊό της άπεραντοσύνης της, που βλέποντάς τω ένοιωθε και μέσα στή ψυχή του μιá δύναμη άφοροπτική του είναι του με τ' ό στοιχείο της.

Γι' αυτό έλειπε από τα βραδυνά συναπαντήματα των άλλων. Που θλιβεροί από την προσήλωσή του, τ' ό αυριο θά ήτον για μάθημα, περνοδιάβαιναν ήσυχη παραλία...

Και στα σύθαμπα γυρνούσε προς τ' ό σπίτι. Τους ίδιους δρόμους του μικρού του άγαπημένου θυού.

Στ' ό σπίτι του εύρισκε τις όμορφες σελίδες. σεις ήταν παρμένες από τη ζωή που ποθούσε, και άπέδιναν τ' ό αισθημά του. Φυσιολατρικό, άγνό, ή ως που βαθιά τ' ό μεσάνυχτα του κλυούσαν τα μάτια. Κι' ο ύπνος του ως τ' ό πρωί εύτυχισμένος και ήσυχός.

Έτσι περνούσε ή τότε ζωή του. Με τ' ό δικό τρόπο. Αμιλιαγός μαθητής. Ξεχωριστός άνθρωπος για τον εαυτό του. Αν δέν τον ένοιωθαν, άς άγαπούσαν τη φύση γι' αυτό. Άς εξαγνίζονταν μέσα στή. Κι' ύστερα ίκανοί για κάθε ώραίο, μεγάλο, ή νικό...

Στους κανόνες έλειπε ή άγνοή κι' αλήθεια. καθηγητά του τ' όχαν παράπονο για τον άδιάφορο σοφία του και στή προσπάθειά του σκλαδισμού ψυχικού. Στή μορφή των γραμμάτων, χάναν ουσία της διανόησης. Κι' αυτό ήτον τ' ό δικό του παράπονο γι' αυτούς. Χωρίς συνεννόηση, καθέναν τραβούσε τ' ό δρόμο του...

Και ή ζωή, ή ξελογιάστρα....

Με όλο που ύποφέρω αισθάνομαι κάποια έκανοποίηση από τον πόνο και θέλω να βασανιστώ ακόμα.

Και γιαυτό δέν αυτοκτονώ.

Θέλω να σταθώ μπρός στον Κριτή Θεό περήφανος σάν ήσως κατάδικος.

Γιατί δέν μου άξιζε να ύποφέρω τόσο.

Έσκυφα τ' ό κεφάλι μπροστά στον μάρτυρα αυτόν που ει έγκαταλειφθεί από Θεό κι' ανθρώπους στα όνειροποήματα του καθημερινού πυρετού και στους παραξυσμούς του βήχα, με τις άγιότερες πληγές στα στήθια και στην ψυχή.

Και με υπεράνθρωπη δυσκολία μπόρεσα να συγκρατή-

ένα λυγμό, όταν τον είδα να κατεβάξει τα μάτια του από τον ούρανό της χαμένης εύτυχίας για να τ' ό ρίξει άχλωνωμένα στ' ό ρολόι του τοίχου που οι μαύροι δείχτες του, σάν σταυροί σ' άσπρο μάρμαρο τάφου, τρέχαν με άλληλητη ταχύτητα στή μοιραία ώρα.

Γ. ΛΟΓΗΣ

Του έλειπεν ή συντροφισσα ψυχή. Την ανάγκη αυτή που του φανερόνωνταν σάν ένα είδος υπέρτερης πληλεγγύης ήθελε να την πληρώση. Τ' ό άδικο ήτον βάσταχο γι' αυτόν. Τον τρόμαξε. Την καλλιτεχνική του προσπάθεια να όμορφαίνη ότι φτάνει την αισθανόνα βαθιά. Να ρίξη μέσα στ' ό κενό τον εαυτό του όλόκληρο. Να έδινε κάτι που μπορή ναταν και προμερό. Πάντα ώραίο όμως. Κι' άν τον πόθο της αμιλιάς με άνώτερο πνευματικό κόσμο τον καταλάβαινε κάθε μέρα και δέν τον έβλεπε στον κοντινό δρόμο του που θάφτει ύστερα από λίγους μήνες, όμως βαθιά, πολύ βαθιά μέσα του υπήρχε ή ανάγκη της δημιουργίας, της μετάγγισης της σκέψης του, και της δικιάς του ώραίοπαθης ψυχής.

Όταν τα ίδια βράδυα της μόνωσής του θά έγερνε τ' ό βροχερά, τ' ό ώραιστάλαχτα, με τ' ό γαλάλια του μάτια στ' ό φως μιáς λίμνης γεμισμένης από καλωσύνη και άγάπη, να ιδή κει μέσα τ' ό αντικατόπτριμά του, των πόθων του των έλπιδοφόρων τ' ό ξαγνάτιμα.

Κείνες ή χρονιές δύσκολες. Άλλου πολεμούσαν. Καστούσε και τράνταζε ο πόλεμος ο Ευρωπαϊκός. Καλάστρα ή όρμη των λαών, έρριχνε ως τ' ό Βαθύ τ' ό συντρίμμια και τ' ό θύματα της. Ερήμωση παντού όπου φύγαν κόσμοι. Για να ζήσουν τη ζωή της ξεσητριάς. Πάνω από τον ήσυχο όρίζοντα του τόπου αυτού δέν πετούσαν πουλιά και κελαϊδίσματα πουλιών δέν άκουγόταν. Άεροπλάνα δολοφόντα θέλανε να σκορπίσουν του θανάτου τη μαυρίλα. Στ' ό άμέμνο Βαθυώτικο κόσμο. Φρίκη ή εικόνα. Άληθινή ή αυτό.

Αναστεναγμός. Με τ' ό φαρμάκι ή ζωή. Τ' ό σκολειά άδειάζαν. Για τ' ό όσους ανθρώπους

ΝΗΣΙΩΤΙΚΟ

Με συγκινεί ή γαλήνια σας γλυκειά μελαγχολία
 *Ω ταπεινά νησιώτικα στους μώλους καφενεϊα,
 Που ξεκουράζουν την βαρεία του βίου τους άμάχη
 Οι γέροι ναύτες κι' οι παλαιοί καπεταναίοι, ξωμάχοι
 Και νοσταλγοί τις σκούνες τους γολέτες και φεργάτες
 Διάκοι, Γοργόνες Ρήγισες παληές, παλαιοί Ρηγάδες,
 Λιθογραφίες άτεχνες, χρονών ξεθωριασμένες,
 Στους καπνισμένους τοίχους σας στολίδια καρφωμένες
 Και χωρατά καλόκαρδα κι' όμορφες ιστορίες,
 Για Σμύρνες, Μαυροθάλασσες, Όντέσες, Ρουμανίες
 Μισοσπασμένα μόμπιλα και σκουριασμένοι δίσκοι,
 Και στις αϋλές των γέρικων κληματαριών οι ήσκιοι
 Ντερβίσηδες βαρύθυμων άχών οι ναργιλέδες
 Και πατινάδες, και σαρκιά, και ρίμες, κι' άμανέδες,
 Και μ' ότι ζή και νοσταλγεί, θυμάται και σωπαίνει
 Και ό,τι βαθεία χαράζει σας ο χρόνος που διαβαίνει,
 Με συγκινεί ή γαλήνια σας γλυκειά μελογαλία,
 *Ω ταπεινά νησιώτικα στους μώλους καφενεϊα.

ΓΙΑΝΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

τους όμοιόμορφους έπρεπε να κονιάσουν σ' ένα γωνιά...

Έτσι τ' ό άγόρια, μαζί με αυτά ο Φώτος Παλίσης, τ' ό κορίτσια της άνώτερης τάξης με αυτά ή Τέλλη, άγνωριστο τ' ό άλλο της όνομα, — που να δουλέψη τ' ό θυμητικό — έσμιγαν στήν ίδια στιγμή, στα ίδια μαθήματα, στα ίδια πρασινωπά θρανία της γνώσης, και της πρώτης συναπάντησης. Δυνατός εκείνος, φιλόλος, ξανθός. Ξεχωριστή, γκλανομάτα. Αυτ' ό δρόμοι για μιá λεωφόρο.

Στα βάθη των κοιταγμάτων της, ήτον κάτι σάν μαγικό και σάν παραμυθένιο κάτι, γλέντι εύγενικό της αισθητικής, και διαίσθεσι ήτον πόνου μελλούμενου.

Στ' ό καθρέφτισμά τους, τ' ό ανήσυχα εξεταστικά μάτια του Φώτου ήσαν την ανταπόδοση των αισθημάτων. Κι' άγάπησε τη λαμπράδα τους, γιατί την αλήθεια αυτά μιλούσαν. Όραία και ήθικά. Και ύστερα αληθινά, του πόνου φωληές.

Με την ψυχή του εύρισκε στή άπρόσωπη, την δίχως όνομα ακόμα γνωριμιά του, τ' ό συμπλήρωμα των ώραίων του στοχασμών. Δέν τ' ό μίλησε, Κάθε μορφή ήτον στενή. Δέν ήθελε να δώση τ' ό ανθρώπινο. Τι πάρα πάνω; Και τί λιγώτερο από την άγάπη που αυτός με τον τρόπο του τον ιδιαίτερο ζούσε;

Η μαθήτριά τότε....

Κλεισμένος αυτός, πολυφρόντιστος για την αύριανή της μόρφωση, μαζί με την εξέλιξη και τ' ό μεγάλωμά της. Με την άγάπη της, στήν που όλη τη δύνατη της γυναίκας της ψυχής προσέφερε, είδε νέους κόσμοους ξανοιχτούς μπρός της. Όταν κοντά της, έπιβλητικός, άκουμπούσε τ' ό χρυσόξανθα μαλλιά στ' ό ώραία της κεφάλι, αισθανόταν μιá περηφάνεια. Α-

νοιχτές δλες ή πηγές τών αισθημάτων του, γεμίζαν από τή λαμπράδα μιᾶς ἀμίλητης συνεννόησης. Ἄγγελοῦδι περισσότερο παρά μαθητοῦδι ὑπομονητικό. Γέμιζε χαρές τὸν γύρω της κόσμο καὶ γιὰ ὅποιον τή φιλοῦσε στοργικά ἦτον ὄλο μῦρα, κί ὄλα χἀδέμα-τα με τὰ κρινοδάχτυλα.

Ὁ πόνος τοῦ Φώτου, τῆς ἦτον καμάρι. Κάποτες εἶνε ὥρες ποῦ ἐνώνουν τὰ πεπρωμένα. Αὐτὰ με τῆ δύναμή τους ἐπιβλητικῆ ἐνώσαν τὸ Φῶτο καὶ τῆ Τέλλη σ' ἓνα φιλι ἀνοιξιᾶτικο τῆ μυρωδιᾶ δλες τῆς φύσης, πάνω ἀπὸ τῆ γλόη τὴν ὀλόδροση ἓνα πρῶί ὀλομύριστο στοὺς ἴσιους δέντρων ὀλάνθιστων.

—Ἀναῦτό ποῦ με κάνεις νὰ σκέφτομαι τὸ λένε οἱ ἄλλοι ἀγάπη, τότε δὲν Σ' ἀγαπῶ, Τέλλη!

Καὶ τὰ λόγια αὐτά, μεθυσμένη στὸ ἄκουσμά τους τὰ αισθανόταν μεγαλόπνοα ἀπ' τὴν καρδιά του, ἀπλωμένα σ' ὄλη τῆ χώρα, καὶ ἔπου τὰ βήματά της τὴν ὀδηγοῦσαν τὴν κατάκλυζαν, καὶ τῆ συνάρπαζαν, καὶ τῆ σφιχτόδεταν μ' αὐτόν. Μιλοῦσε του. Τραγοῦδι καὶ ὀμορφιές πανώρηες. Τὸ μυαλό του, πλημμυρισμένο ἀπὸ γοητεία ποθοῦσε δλες τίς θυσίες καὶ δλες τίς ὀμορφιές τοῦ κόσμου. Ἡ μουσική της μιὰ ποῦ ἄγγιζε μιὰ χορδὴ ἀπὸ τὸ βιολί τῆς πολυσπάραχτης ζωῆς του, ἔκανε νὰ ξεχώνουνται χίλιοι ἦχοι ἄρμονικοί, τῆς πρῶτης καὶ τῆς—ὕστερα ἔγινε—τελευταίας του ἀγάπης. Μαζὶ με τὰ συντρίμια τῶν ἰδεῶν του καὶ τῶν ἀρχῶν του τὸ γκρέμισμα.

Ὅταν περάσανε οἱ καιροὶ τὰ πρῶτα τους λουλουδίσματα μαρμαρωμένα ὕστερα γιὰ νὰ θυμίζουσαν πάντα νῖδσκαφτους φροντισμένους τάφους, νῖδσκαφτους γιὰ τὸ χέρι εἶνε τὰ τσαπ. ἂ τὰ ἀγαπητά, ἦλθε ἡ ζωὴ σκληρῆ, με εἰδῶλα ψεύτικα, ἐκεῖνα ποῦ σχωρνοῦν καὶ παζαρεύουν καὶ κάθε ὀμορφιά πέρνοιν γιὰ παραμιλητὸ ὅταν ἐκεῖνος μακρυάθε ζοῦσε: τὸ μέλλον. Οἱ τρελλοί...

—Στὸ βουρκο τῶν συνηθειῶν μας τί σημαίνει κί ἂν ὑπάρχουν σταυροί. Θέλαν νὰ τοὺς στήσουν ἔστω ἀπ' τῆ θέλησή μας.

Ἡ σιωπὴ κύλησε στὸ στόμα γιὰ πάντα τῆς γαλανομάτας. Τὰ μάτια του μιλοῦσαν γλῶσσα ρευστῆ. Τί ἀξεδιᾶλεχτο μυστήριο!.. Ἐνα, γιὰ τὴν οὐρανὸ σκέπασε: Κανένας δὲν ἀπάντησε πιά.

Σ' ἂν τότες σύννεφα φθινοπωριάτικα τὸν σκέπαζαν καὶ τὸν στόλιζαν με χίλια ἀκαθόριστα σχήματα. Κάθε χρονιά τὴν ἴδια σκοτεινιά ἔφερναν στοὺς ἀνθρώπους. Σημάδι πὼς τέλειωνε ἡ περίοδος τοῦ βουνοῦ καὶ τῆς πρασινάδας. Οὔτε κουνούσαν στὰ ψηλά, νὰ ταξειδέψουνε τὸν ἀκαθόριστο ἀέρινο δρόμο τους. Μονάχα καιρῶν ἀλλαγῆ.

Μὰ σήμερα τὰ σύννεφα βαραίνουσαν τὸν οὐρανὸ. Στὰ βᾶθη τοῦ πελάγου θὰ φανταζόταν ἡ νοητῆ γραμμὴ ξεχωρίστρα ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα. Πέφταν μέσα σ' αὐτῆ καὶ τῆ μαύριζαν καὶ τὴν κλειοῦσαν τῆ πλατυά, καὶ τὴν ἀπεριόριστη στῆν ματιὰ θάλασσα, σ' ἂν ποῦ τόσα ἄλλα μικρίναν καὶ ἔγιναν συνηθῆκες χαμόσυρτες. — (ἔχει συνέχεια) **ΑΡΙΣΤΟΣ ΡΩΜΗΣ**

Γιὰ τὸν κ. Πρόεδρο τοῦ Φιλοτεχνικοῦ Ὁμιλοῦ Νέων Ἐδῶ

Κύριε Πρόεδρε, Ὑστερα ἀπ' τὴν ἀπόφαση ποῦ πήρατε γιὰ νὰ βγεῖ τὸ περιοδικὸ ἀπ' τὴν αὐστηρῶς καλλιτεχνικῆ κατεύθυνση, ποῦ τοῦ εἶχαμε δώσει, ἔχω τὴν τιμὴ νὰ σᾶς γνωρίσω πὼς μ' εἶνε ἀδύνατο νὰ ἐξοκολουθήσω νὰ προσφέρω τίς ἴδιες ὑπερσίες μου.

Ἐχετε ἴσως, δίκιο καὶ ἐκτιμῶ τοὺς λόγους γιὰ τὸ ὅποιοις πήρατε αὐτῆ τὴν ἀπόφαση· ἀλλ' ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία ἐχθρὸς τῆς σκοπιμότητος καὶ τῶν συμβιβασμῶν δὲ μπορῶ νὰ συμμορφωθῶ μ' αὐτὴν.

Ἄλλωστε τὸ μικρὸ, τὸ πολὺ μικρὸ, ἔργο μου μ' ὄλου τίς ἀτέλειες δὲν μποροῦσα παρά νὰ τὸ πονέσω—παρὰ τὸ ἀπὸ ἀνθρώπινη ἀδυναμία, ἂν θέλετε—καὶ θὰ εἶται πολὺ σκληρῆ ἀξίωση ἀπὸ μένα νὰ πετάξω τῆ σκούφι κ' ἐμὲ στὸν ἀέρα ἀπὸ ἐνθουσιασμὸ με τῆ νέα κατάσταση.

Γι' αὐτὸ θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ μαζέψω τοὺς Νῆτσες καὶ τοὺς Νοβαλὶς ζητώντας καὶ ἐκ μέρους τῶν συγγνώμων ποῦ ὄσους τυχὸν ἐνώχλησαν καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω δεχθῆτε τὴν παραίτησή μου ἀπ' τὴν διεύθυνση τῆς «Ἐπιθεωρήσεως».

Κατὰ τᾶλλα θὰ προσπαθῆσω σ' ὄ,τι μπορῶ νὰ σφραγίσω τὸ φανῶ χρήσιμος.

Δικός σας
Γιάννης Βουλῆς
Σάμος 1 Σεπτεμ. 1923

Υ. Γ. Ἐλπίζω τὸ γράμμα μου νὰ βρεῖ μιὰ γωνιά στῆν «Ἐπιθεωρήσει» κί αὐτὸ γιὰ νὰ εἶμαι ἐν τάξει με τοὺς λίγους ἐσυμπάθησαν τὴν προσπάθειά μου. Ὁ ἴδιος

Σάμος—Βαθὺ 3 Σεπτεμβρίου 1923
Ἄρ. 98.

Πρὸς τὸν κ. Ἰωάννην Βουλὴν
Εἰς Μαραθόκαμπον

Μετὰ πολλῆς λύπης ἀναγκαζόμεθα ν' ἀποδεχθῶμεν τὴν διαβιβασθεῖσαν παραίτησιν ὑμῶν ἀπὸ τῆς Διευθύνσεως τῆς «Μηνιαίας Ἐπιθεωρήσεως».

Ἐπὶ τούτοις ἐκφράζομεν θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὸ μέχρι τοῦδε συντελεσθεῖσαν ἔργασίαν, ἣτις καὶ καθ' ὄλον κληρίαν ἀνταξία ὑμῶν ἀπέβη.

Παρατηροῦμεν μόνον ὄ,τι ἡ «Μην. Ἐπιθεωρήσις» ποῦ ἐξέκλινε τῆς πορείας ἦν ὄφειλε ν' ἀκολουθήσει. Ἡ ἐκτέλεσις ταύτης ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν Φιλοτεχνικὸν Ὁμιλον, ἀσχολούμενον ἐπὶ τῆς μουσικοθεατρικῆς κινήσεως—συμφῶνως πρὸς τὸ καταστατικὸν του—. Κατὰ συνέπειαν ἡ ἀποκλειστικῶς λογοτεχνικῆ μορφή τοῦ περιοδικοῦ, οὔσα ἐντελῶς ἐξῶ τοῦ κύκλου τῆς δράσεως τῶν σκοπῶν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, δὲν ἦτο δυνατὸν ἐξακολουθήσει, ἐκτὸς ἂν τὸ Σωματεῖον ἐπιδιώκει πάντως ὄλον σκοπὸν πλὴν ἐκείνων δι' οὓς συνέστη.

Ἡ καλλιτεχνικῆ κατεύθυνσις θὰ ἐξακολουθήσει συμπεριλαμβανόμενῃ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκθετόμενα.

ὑπὸ οὐδεμιᾶς ὄθεν σκοπιμότητος ἀγομέθα, ἀλλ' ἀποδοῦμεν προδιαγεγραμμένην πορείαν, ἣτις πάντας πρὸς νὰ ἐνθουσιάσει, λόγῳ τῆς εὐγενοῦς ἰδεολογίας της.

Μετὰ πάσης τιμῆς
Ὁ Πρόεδρος

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. κ. Κ. Σαμολαδᾶν, Ν. Βλιάρον, Κ. Γκολδοστάιν, Χρ. Καραθανάση, Β. Βούλγαρη, Η. Θαλασσινόν, Π. Χ' Μανωλάκη, Γ. Στυλιανού, Ζ. Σίδερην, Μ. Δαλλιάνον, Ἄν. Σταματιάδην, Α. Συνεφιάν, Γ. Λυγίζον, Κ. Τζαννετιῆν, Κ. Λυγίζον, Μ. Σοφούλην ὑπολοχγοῦν, Ζ. Θέμελην, Ε. Παράσχου, Σπ. Σεῖρλῆν, οἰκογ. κ. Θ. Σοφούλη, οἰκογ. Μ. Καραθανάση διδά Μαρ. Καλομοῖρη, ἐνταῦθα κ. κ. Α. Μαρῖνον, Δ. Ρίγλην, Χ. Βούρδαν, Κ. Βούρδαν, Δ. Κώνσταν, Κ. Θάνον, Σ. Κωνσταντινίδην, Μ. Βαγιανοῦ, Θ. Κώνσταν, Κ. Κιάσσον Α. Σμαρδᾶν Ἰω. Κιάσσον. Α. Ἀγγελινάραν, Ἰω. Λεωνίδου Μ. Ἀθανασίου Μαραθοκαμπον, κ. κ. Χ. Μηλιώτην, Α. Σιδηρουργόν, Χ. Παριανόν, Ἐμ. Γερόλυμον, Κ. Βαλασκατζῆν, διδά: Ἐλ. Καρπούση, Πιπ. Φλετοριδίου, Δεσπ. Διαμαντοπούλου, Μαρ. Βακάλη Ν. Καρλόβασι κ. κ. Κ. Καπενεκᾶν, Ἰω. Βοηκλήν, Ἰ. Ζημάλην, Ἰ. Δασκαλάκη, Α. Χοτζεδάκη, Κ. Μάρκου, Ν. Κανάκη, Κ. Κουτροῦκη, Εὐαγγ. Καλλάκη Ἰ. Νέτον, Α. Μητσίνην Ε. Πέτρον Θ. Καζάκον Ἄν. Βεργίην, Δ. Βοῦκλόγλου, Π. Μοσχονᾶν διδάς Στ. Ποθητοῦ, Εὐτ. Καντάκη, Ἄσ. Κουρουμπλή, Μυτιληνοῦς κ. κ. Ἐμ. Θέμελην Σπ. Σολοῦνιαν, Γ. Βεργιόγλου, Ζ. Δημητριάδην Γ. Βαχοῦρη Α. Ἀλεξάνδρου Α. Καταρόν, Γ. Σεῖρλῆν, Θ. Βαρμαξῆζην, Γ. Γιαννοῦλαν, Γ. Μανωλῶν, Α. Λιθεσσανόν Ἐλ. Καρπόδολον, Κ. Μπερλῆν, Κ. Γιοκαρίνην, Γ. Καραγιαννίδην, διδά Εὐτ. Κονιζάκη, Τηγιαννί κ. κ. Ἰ. Σπένον Δ. Τούνταν, Λέκκα κ. κ. Ἐμ. Χατζεδάκη, Γ. Σπύρην, Σπ. Σθορῶνον, Κ. Βουτσινᾶν, Ἀθήνας, κ. Σοφ. Εὐστρατίου, Παγωνίδαν κ. Γ. Ἀγγελινάραν, Κομεικᾶ κ. Χρ. Παγώνην, Πύργου κ. Ὁρ. Καραδημητρίου, Σπαθαράους κ. Κ. Κωστάκη, Θεσσαλονικῆν κ. Ν. Ν. Νικολάου, διδά Ἐλένη Ρέ, Χίον κ. Χ. Σακελλαριάδην, Δημητσάνη κ. Ἠλ. Κορνηνόν, ὑπολ. Τ. Τ. 904 κ. κ. Σπ. Κουλοῦρην, Δ. Τσατσόπουλον, Π. Παπαθεοδώρου, Κέρκυραν κ. Σοφ. Γεροντιῆν ἄνθοπ. Τ. Τ. 938 κ. ΗΡ Cosmas, Colombo κ. Ch Caradibitriou, Alezancrie πήραμε τίς

συνδρομῆς σας καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμότερα γιὰ τὸ ἀπὸ τοὺς πρῶτους σπεύσατε νὰ συνδράμετε τὸ δύσκολο ἔργο μας κ. Κωνσταντ Στραγαλᾶν, Πύργου· σᾶς πληροφοροῦμε πὼς ἡ συνδρομὴ σας δὲν ἦλθε στὰ χέρια μας· συνεννοηθῆτε με τὸν κ. Κ. καὶ γράψτε μας κ. Α. Λουῆζον, Χίον. Μὲ μεγάλη μας χαρὰ πήραμε τὸ γράμμα σας· τὰ ὀμοφογοποιημένα λόγια σας ποῦ μαρτυρᾶν ψυχὴ γεμάτη, ἰδανικὰ γιὰ τῆ Τέχνη, μᾶς συγκίνησαν πολὺ. Τὸ ἔχομε ὑπ' ὄψη μας πὼς θὰ κουρασθοῦμε, θὰ μοχθήσομε καὶ ἴσως νὰ βοιστοῦμε ἀπὸ μερικὸς ἀπρηχαιωμένους, μὰ ἡ νεανικῆ μας ὀρμὴ δὲ θὰ σταματήσῃ, σὲ κανένα ἐμπόδιο καὶ γι' αὐτὸ ἔχομε τὴν πεποίθησιν πὼς στὸ τέλος θὰ νικήσομε. Τὰ τραγοῦδι σας θὰ τὰ δημοσιεύσομε στὸ ἐπίπνεο. κ. Κ. Ψάθαν, Θεσσαλονικῆν περιμένουμε ἐννεργείας σας. Ἐχομε τὴν ἰδέα πὼς καθε Σαμιώτης πρέπει νὰ ὑποστηρίξῃ τῆς εὐγενικῆς μας προσπάθειες. κ. Γ. Θε. . . . Μυτιληνοῦς· τὸ τραγοῦδι σας θέλει χτένισμα· γράψτε μας ἂν δέχεσθε καμμιά μεταβολὴ ἐκ μέρους μας ἢ στείλτε μας τίποτα ἄλλο. Τὸ περιοδικὸ μας πρέπει νὰ ἔχη πρὸ παντός τοπικὸ χρῶμα καὶ γιὰ τοῦτο με μεγάλη μας εὐχασίωση θὰ βλέπαμε τὴν ἠθικὴ βοήθεια ἀπ' ὄλους τοὺς ντόπιους ποῦ γράφουν. Δίδα Ἐλένη Βέλλα, Ἀθήνας· θὰ περιμένουμε τὴ θεατρικὴ κίνησῆ τοῦ Σεπτεμβρίου. κ. Α. Πιστόν, ἐνταῦθα Ἄν δέχεσθε ν' ἀλλάξομε τῆ γλῶσσα, στὸ ἐπόμενο μποροῦμε νὰ βαλοῦμε μερικῆς. Δίδα Μενέρδα Χρυσᾶ, Ἀθήνας· περιμένουμε ἀπὸ σᾶς νὰ μᾶς ἐγγράψετε τοὺλάχιστον τριάντα συνδρομητῆς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Βελ. Φρέρης: «ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ» διηγήματα σειρά πρῶτη. Ἐκδοσις περιοδικοῦ «Ἐσπερος» Σύρα 1923. Ὁ Τόμος δρχ. 8.
Σπ. Παναγιώτοπούλου: «ΜΑ-Ι-ΣΤΡΑΛΙΑ» ποιήματα. Ἐκδοσις Γ. Βασιλείου Ἀθήνα 1923. Ὁ Τόμος δρχ. 10.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ἘΣΠΕΡΟΣ μηνιαῖο φιλολογικὸ περιοδικὸ. Σύρα. Διευθ. Γιάν. Μπαρούνας Βελ. Φρέρης.
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ μηνιαῖο φιλολογικὸ περιοδικὸ. Διευθ. Ράδος Χατζηνάσης. Γραφεῖα Βιβλίου πωλεῖο Β. Μάνου· Λεωφ. Ἐθν. Ἀμύνης, Θεσσαλονικῆ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΑΔΕΛΦΩΝ Γ. Α. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΒΑΘΥ-ΣΑΜΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΕΝ ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΟΙΣ
ΜΕΓΕΘΥΝΣΕΙΣ—ΠΑΣΤΕΛ—ΕΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑΙ—ΚΛΠ.

(Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς «Σάμου»